

Déli Hírlap

A bánsági magyarság napilapja, mely a kora reggeli órákban jelenik meg a vasárnapokat és ünnepeket követő napok kivételével
Dr. VUCHETICH ENDBE
vezetésével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
TIMIȘOARA
I., Brătianu-tér 3.

A Timis-Torontal-i törvényszék időszaki lapok nyilvántartásában történt bejegyzés száma: 83 (Dos. No. 934/1938.) Telefon: 28—10.
Dr. VARNAY ELEMÉR
felelős szerkesztő.

Csukjuk be a tarsolyt!

Írta: RAJKA GÉZA dr.

A legutóbb jeleztük, hogy a keresztény család értelmezése körül keletkezett vitát a vélemények összegezésé után lezárni szándékozunk. Az alábbiakban közöljük Rajka Géza dr. gimnáziumi igazgató cikkét és mivel a cikknek a keresztény család lényegét, valamint a közösséghez és az államhoz való kapcsolatait illetően kifejtett álláspontját a magunk részéről is valljuk, ebben a kérdésben a vitát lezárjuk. (A szerk.)

Nagyon helyes dolog, ha a hivatásos oktató és nevelő az iskolán túl is tanítani s irányítani akar. De ha ilyenkor tulajdonképpen szaktárgyainak mezejéről elkalandozik, kellő tudományos felkészültség híján uralmi műkedvelővé válhatik, aki betölti magán a mondást: „Qui non bene distinguat, non bene docet”. — „Aki nem jól különböztet, nem jól tanít”.

Valahogy így járt az a tisztelt kartársam is, aki a család hivatásáról és jelentőségéről két ízben is cikkezve saját bevallása szerint még „a család lényegét és rendeltetését” sem tisztázta. Nem is sikerült meggyőző erővel közkinccsá tennie az igazságot, amely nem tőr el olyan megszorításokat, hogy „újszerűnek látszó, mégis igen régi”, mert az igazság minden kérdésben és így a család dolgában is csak egyetlen egy, de ugyanakkor általános és örökérvényű is. Ellenkezőleg, ha cikkeiben pompásan fogalmazott mondatokkal lepett is meg bennünket („a tisztult életfelfogás központjában nem állhat a család”) és sztrájkanyákra való szociális szövegei révén („véres forradalmaknak kellett időről-időre megremegtetniük Európát, hogy... a milliók ne szülessenek csak szenvedésre, nélkülözésre, robotra és halálra”), meleg rokonszenvet is ébresztett „egy szegény család fiában”, éppen „Kis Pétertől” kellett meghallania, hogy: „a fiatalok már azt sem tudják, hogy tulajdonképpen mit is tegyenek tarsolyukba”.

Mit tegyenek? Olyan „tisztult életfelfogást”, amelyet tiszta fogalmakra támaszkodva a tiszta logika segítségével úgy szűrünk le, hogy sokoldalú és elfogulatlan igazságkeresésünk a tiszta lelkiismeret megnyugvását adja gondolkozó éniünknek.

Ha azt mondjuk, hogy „a család házasságból eredő társaság atya, anyja és gyermek között”, a család fogalmát máris sokban megszorítjuk. Kizárjuk azokat a családformákat, melyeket a civilizáció alacsonyabb fokán álló népeknek sikerült megfigyelni és amelyekből a múlt század élénk képzelőtehetséggel megalkotott társadalomtudósai a családi élet „fejlődését” igyekeztek megrajzolni. Nem szállunk perbe velük, hanem egyszerűen megállapítjuk azt a tényt, hogy a keresztény népek családfarmája, melyet erre mifelénk hosszú évszázadok óta az államok is egyedül helyesnek és törvényesnek ismernek el, elsősorban férj és feleség tétel fel. Azután reámutatunk arra, hogy még ezeknek a viszonya sem csupán magánjellegű. Mert bár házasságok kettejük szerelméből indul és kettejük összekötése és közös élményei révén mélyül el, mégis a közösség összhangjára és egyensúlyára is okvetlenül kihatással van, aminél több emberpár természetes vágyai, lelki szükségletei, sőt gazdálkodása is a családi tartós együttélésben nyer „békés, csendes és tiszta” kielégítést. A családi élet közérdekűségének állami elismerését látom abban is, hogy 1936-ban a Szovjet hivatalos lapjai nagy örömmel újságolták: gazdasági rendszabályok segítségével sikerült a válások számát 90 százalékkal csökkenteni. Midőn pedig Petain kormánya bátor visszafordulással éppen

a napokban súlyosan megnehezítette az elvást, egész biztosan szintén a szabadgondolkodó szabadkőműveliség által szétdőlt francia közösség érdekében erősítette meg a családokat és nem a családok magánérdekeit akarta az állam erejével szolgálni.

Azonban a család milder nem tudom mitől, meg a „tisztult életfelfogástól” függetlenül igenis egyenesen „az állam alapjává, létének legfontosabb feltételévé, egyetlen középponti erőforrásává” válik akkor, amidőn a testileg és lelkileg egészséges hitvestársak természetadta hajlandóságuktól vezetve boldogságukat gyermekáldással tetézik. Az állam három lényeges kelle a terület, a népesség és a törvények. Ezek közül fontosságban a népesség jár elől, mert ez szerzi, szereti és védelmezi a területet: a hazát és ez hozza és tiszteli a törvényeket is. Már pedig földművest és iparost, tisztviselőt és katonát, termelőt, fogyasztót és adófizetőt nem gyári úton állítanak elő az államok, hanem a gyümölcsöző családok kebeléből nyerik azokat. A házastársak lelki kiegyensúlyozása mellett ez az a legnagyobb, igazán alapvető szolgálat, melyet a család és egyedül a család tesz a közösségnek, a hazának. Igaz, a természet sugallatára hallgatva a szülő legjobban a saját gyermekét szereti, mert benne látja életének folytatóját, akinek a magánál jobb jelent és jövőt akar biztosítani. A „Kis Pétereket” is az indítja s mondjuk meg: joggal, lázadózára, hogy a mostoha életviszonyok miatt gyermekeikkel nem törődhetnek eléggé. De ez nem önzés, legfeljebb olyan öncélúság, melyet a család a közösségnek tett szolgálata fejében méltán követelhet a maga számára. S különben is: millió, meg millió család közös törekvése a magasabb életszint után csak az állami és társadalmi élet haladását szolgálja.

A Német Távirati Iroda:

„Hat nap alatt Anglia romhalmazzá vált”

Berlinből jelentik: A N. T. I. heti katonai beszámolójában Matei alezredes megállapítja, hogy az angol partok elleni német támadó módszer a kereskedelmi tengeri háborúról áttért a légi katonai hadműveletekre. Amely 12 hónapon át a német szárazföldi hadsereg végzett a végső győzelem érdekében, azt most a tengeri és főként a léghaderő veszi át.

Augusztus 9-től 15-ig terjedő időszakban egész Anglia romhalmazzá vált és mindehettől füstfelhők jelzik a rombolások nyomait.

Ezenfelül a német légierők eljutottak már Anglia keleti részére is, sőt Skócia határára is feltűntek. A La Manche csatornában nap-nap után pusztítják el a felfegyverzett kereskedelmi gőzösöket, dacára, hogy azok karavánokban járnak hadihajók védelme alatt. Az angol gépek és az angol légvédelem tehetetlen a német támadással szemben és az elmúlt héten mintegy 550 repülőgépet pusztult el a német támadások következtében, csak légi harcokban és igen sok Németország felett a légvédelmi tüzelérség ágyúitól. Németország felett a légvédelmi ütegek ezen a héten pusztították el az 1950-ik angol repülőgépet úgy, hogy 2000 angol repülőgép semmisült meg a lefolyt rövid idő alatt.

Tejüvegéből vannak annak az elefántcsont toronynak az ablakai, amelyben ülve egy gondolkodó azt írhatja, hogy a közösség szempontjából „a család szerepe megrontó erő lehet” és hogy „a leggondosabb és legszeretőbb anya veszélyt rejthet magában”. Az állam vezetői nem „önzést néznek el és szentesítenek”, hanem éppen ellenkezőleg: államuk alapját erősítik akkor, midőn vadházasságokat rendeznek, sok gyermekes anyákat jutalmaznak és örömmel vállalják a nem a gyarból, hanem a családból kikerült x-edik gyermek keresztapaságát. S a francia család minisztere sem légvárakat épít azzal a kijelentéssel, hogy: „Franciaország nagy testének ez az új, egészséges sejt: az otthonát gondozó, többgyermekes édesanya fogja visszaadni azt a lelket, amelyet régen elvesztett”.

Igaz, válságos körülmények között — és így ma is — mikor a népek az igazságos és tartós újjárendezés törekvéseivel a lelkükben keményen bírkóznak, az államok a „katonai” nevelés érdekében „premlitár, Hitler-Junge, balila, levente és farkaskölyök” szervezetbe törik az ifjúságot. Amde, ha a szülőkkel kellő kapcsolat nem tartó pedagógus nem is tudja, annál jobban tudják az államférfiak, hogy a nagy összecsapások idején — a modern, hisztérikus, lápvirágokat leszámítva — az anyák nem úgy imádkoznak, hogy: „az Istenért, az övéik ott ne legyenek”, hanem úgy, hogy „Istenem, ha lehet, müljék el tőlük a pohár, de különben legyen meg a Te akaratod!”

Egyébiránt kollegámnál tisztábban lát az a drága kislány, aki szerint „csak ritkán kerül rá a sor, hogy fegyverrel a kézben kelljen megvívni a csatát, annál gyakrabban a munka mezején”. A történelem igaz értelme szerint a harc nem öncélú valami, hanem a békés hétköznapi kikényszerítésnek eszköze. E hétköznapiakon pedig az állam arca szintén akkor ragyog a gyönyörűségtől, ha az őt alkotó családok önmaguk törekvéseit szolgálva a közt is gazdagítják. S ugyanakkor a szent tüzet, azt a szellemet ápolják, melyet Martzy Mihály cikke ezekkel az emelkedett, gyönyörű szavakkal jellemez: „Az isteni gondolat szerinti keresztény családban... megtanulhatja és meg is tanulja mindig a fejlődő ember, hogy van szeretet, mely áldozatokból él, van eszme, amelyért bátran a halálba is lehet indulni s ott nem kell, hogy megtanulja, mert természetesen és igaznak fogja mindig érezni a költő szavát, hogy a haza mindenek előtt”.

Kár volt kartársamnak második cikkében olyan erősen hangsúlyoznia, hogy „nem szükséges a keresztény családról beszélni”, mert „a mi közösségünk családjai keresztények, a közösségünk is keresztény”. Keresztény, mert „a kereszténység szelleme át- és áthatotta az európai népeket olyannyira, hogy e szellemiség nélkül jóformán a lélegzetvétel is nehéz lenne”. Ezzel ugyanis sikerült maradék nélkül bezonyítania, hogy algha forgatta s ha forgatta, egyáltalán nem értette meg a Prohárszák, Banghák, Tóth Tihamérok és Márton Aronok azon írásait, melyekben a formai és a lényegkereszténység közti zomorú különbségekre mutatnak rá s egyben arra oktatnak, miként kell tisztán formai kereszténységünket lényegbeli mélyíteni. Más vonatkozásban cikkei során bezonyította azt is, hogy nem ismeri a szociális kereszténység irodalmi termékeit s elsősorban azokat az újabb pápai bullákat sem, melyek szerint az az egyén és az a család, amely önző, nem keresztény és amely bullák a hivatásrendiség kiépítése és az igazságos munkabérléptika tekintetében máris

Mit kívánunk az új magyar iparosnemzedéktől?

Ha újat veszünk, tesszük ezt azért, mert a régi már nem felel meg, elavult, elkopott, vagy azért, mert régi egyáltalában nincs. Mindjárt itt előjáróban kívánom leszögezni, hogy nem ily értelemben gondolok „úji” iparos nemzedékre. Nem valami elhasználtat, selejtet, meg nem felelőt kívánok újjal fölcserélni, sem pedig eddig meg nem lévőt pótolni. Dehogy! A magyar iparosság mindvégig nagyon is derekasan állotta meg helyét, a magyar sorsközösség számottevő és fontos rétege volt, bőven kivette részét a magyarság örömeiből és szenvedéseiből, sőt szerény keretei mellett sokszor döntő szerepet játszott a magyar gazdasági életben. Egyes magyar iparágak a multban éppen úgy, mint a jelenben, messze túlszárnyalták a magyar határt, a régi ötvös mesterség éppúgy, mint a jelenkori magyar bútortipar, hogy csak egy-egy példát említsék.

Változtak az idők, más emberek jöttek más igényekkel, egyes iparágak teljesen eltűntek, mások meg visszafejlődtek, újak keletkeztek, gyárak nőttek ki a földből, a kisipar mindinkább háttérbe szorult, de teljesen eltüntetni nem lehetett és nem lehet majd soha. Mindezen eltolódások ellenére a magyar iparos társadalom nem vesztett sem tekintélyéből, sem súlyából; ma épp olyan fontos társadalmi réteg a magyar testben, mint a multban, ma is ugyanaz a megbecsülés övezi, mint századokkal ezelőtt.

E szívós ellenállásnak, e kitartó élniakarásnak erődátó forrása azt volt, hogy a magyar iparosság mindenkor felismerte az idő szavát, hozzá tudott alkalmazkodni a korszerű parancsoknak és kívánalmaknak, lépést tudott tartani a szükségletekkel és a külföldi haladásával és hogy istenadta tehetségén kívül mindig arra törekedett, hogy közügyességén kívül gyarapítás tudását és műveltségét, erkölcsi szempontból pedig sohasem szűnt meg előadaó társadalmi réteg lenni. A multban a lakosság legistenfélőbb, törvénytisztelőbb és tekintélyt a legféltékenyebben őrző eleme, mindig a kézműves volt. Gondoljunk csak vissza a kőzépkorai iparos és kereskedő városok fényére, polgári büszkeségére, vagyoni jólétére és tekintélyére — mindezek erkölcs, fegyelem és tudás nélkül elképzelhetetlenek lettek volna. Vagy gondoljunk vissza a nemrég még oly hatékonyan működő céhek fénykorára, micsoda tekintélytisztelet, haladnivalóság és szinte katonai fegyelem hatotta át őket!

Mindezek azonban a múlté, de az utódok nemzedékéről-nemzedékre átszármaztatták e nemes hagyományokat, így ezek a mai nemzedékben is élénken élnek. Az új magyar iparos nemzedék tehát egy mélyen gyökerező, életerős törzsből fakad, amely gazdag termést ígér, csak jól kell gondoznunk és nevelnünk ezt a cseméjét.

Hogy a most kialakuló új európai rend mit fog hozni, azt egyelőre nem tudjuk, csak ígéreket hallunk, amelyek eszményi állapotokról szólnak, az emberiség új aranykoráról. De bármiképpen is alakulnak az új európai állapotok, egészen bizonyos, hogy minden téren mélyreható változások állanak majd elő. Az élettér elve nagy gazdasági egységeket igyekszik teremteni, az eddigi nemzeti önállóságot az európai önállósággá váltja föl. A vámsorompók, amelyek oly természetellenesen elzárták egymástól Európa különböző termelési népeit, leomlanak és minden nép visszatérhet ahhoz a foglalkozáshoz, amelyre a földrajzi adottságok, avagy többszázados hagyomány utalja.

Európa e délkeleti részében kétségtelenül a mezőgazdasági termelés kerül előtérbe, míg az ipar a mostoha gyermek sorsára jut. El lehetőséggel már most számot kell vetnünk és minél hamarabb barátkozunk meg az átalakulás, a hozzáidomulás gondolatával, annál többet nyernünk.

Ha az ipari termelés és elsősorban a gyár-
ipar ezt meg fogja érzeni, ez még nem jelenti azt, hogy minden iparágunk elé befellegzett. Bizonyos, hogy a mezőgazdasági termeléssel összefüggő iparágak és azok a szakmák, amelyek a termelésről mindenkor függetlenül dolgoznak, továbbra is helytállóak lesznek, előbbieknél kétségtelenül fejlődés állhat majd be. Főleg a kisiparunk nincs mitől tartania, ez csak nyerve, legföllebb a gyár-
ipar vezélyes versenyétől szabadul föl.

Nem kell tehát arra gondolnunk, hogy most már az ipari pálya sem nyújt megélhetést gyermekeinknek. Igen, csak úgy erre a pályára ezennél még alaposabban kell fölkelésünknél, mint a multban.

Mit kívánunk tehát az új magyar iparos nemzedéktől?

Először is alapos szakmabeli tudást. Ennek elsajátításához biztosítékot nyújt a magyar ipar multja és azok alapos tudása, akiknek kezébe ma le van fektetve a magyar ipar művelése. Oly iparos nemzedékre van szükségünk, amely e szempontból százszázalékosan megfelel a kor követelményeinek. Európa népei fölfriissülten fognak majd nekiindulni az új életnek. Az új élet új erőket jelent. Ilyen új erőkre lesz szükségünk nekünk is, akik megváltozott helyzetben ki tudnak tartani és nem homályosítják el a magyar ipar ragyogó dicsfényét... Új erőket azonban nem lehet máról holnapra a semmiből elővarázsolni, hiszen emberekről van szó, nemholt anyagról. Az ügyes mérnök esetleg egy szakszerű beavatkozással át tudja állítani a gépet, amely máris megfelel egy új földadatnak. Emberek új beállításához azonban sok időre van szükség.

Kívánunk mindenre kiterjedő, alapos, általános tudást az új iparos nemzedéktől. Ennek megszerzéséhez segítséget nyújtanak iskoláink és elsősorban éppen a magyar iparosnemzedék műveltségét célzó tanonciskoláink. Hála Istennek, iparos tanonciskoláink mai szervezete már megadja a lehetőséget sok olvasmi pótlására, amihez a multban nem volt alkalom. Az erdélyi magyar népközösség nagyon helyes érzékkel fölismerete ezen iskolák fontosságát és ma már Erdély minden nagyobb városában működik egy-egy magyar tanonctanfolyam.

Nagyon vét faja, de önmaga ellen is minden olyan munkaadó, aki megnehezíti, avagy megakadályozza tanonca iskolalátogatását. Legyen minden munkaadó meggyőződve arról, hogy az az idő, amelyet tanonca az iskolában tölt el, nem elveszett idő az ő számára sem, a mulasztás megtérül kamatostul. Ne feledjük el, hogy az inas nem ingyen munkaerő, amelynek végkimerülésgé váló kihasználása nyereség a munkaadónak. Lászon inkább tanoncban, kinek törvény szerint is második atyjának kellene lennie, olvasvalakit, aki az általa megkezdett munka folytatója. Hiszen az is csak egészen természetes, hogy egy iskolázott és fegyelmezett ifjú könnyebben fog föl mindent, könnyebben vezethető, munkája pedig mindenképpen értékesebb lesz.

Örvendets jelség, sajnos, egyelőre még csak kivétel, hogy már vannak olyanok, akik eleve iparos pályára készülnek és mégis előbb elvégzik a gimnázium alsó négy osztályát. Sőt tudok egy-két esetet, amikor a gimnázium mind a nyolc osztályát elvégzett merész újító nem röstelte, hogy tanoncnak menjen. Ami nálunk még csak — sokaknak furcsa — kivételnek számít, az külföldön már egészen természetes és egyáltalában nem ritka jelenség. Mily fontos volna nálunk is, ha az érettségivel rendelkező iparosok száma növekednék! Lássuk be már egyszer, hogy nemcsak az az úriember, aki szépen vasalt nadrágban sokszor talán éhbéretű irodába jár, olajos zubbonyban és fűrészpáros nadrágban is lehet valaki úr.

A diplomás pályák mai túlzásfolttsága talán jórészt annak a téves fölfogásnak az eredménye, hogy iparosaink nagyon is helytelenül gondolkoznak, „úri” pályára adták fiaikat, hogy jobb dolguk legyen, mint nekik maguknak. Nem tudjuk eléggé hangsúlyozni, hogy ne az menjen ipari pályára, aki a középiskolában már nem tud boldogulni, nem az iskolából kiselejteztettek kell, hogy kitöltés az iparos keretét, hanem akik erre hajlamos éreznek és rátermettek.

És végül megkívánjuk az új magyar iparos nemzedéktől, hogy keresztény erkölcsi alapon állva, hasza őket át az a tudat, hogy ők egy nemzet fontos rétegét alkotják, hogy nemcsak önmaguknak tartoznak számadással, hanem közösegüknek is, amelytől el nem szakadhatnak, mert a mindennél erősebb vérségi és nyelvi kapcsolat fűzi őket azokkal egybe. Az iparosságra mindig jellemző volt egy bizonyos osztálytudat. Az összetartás, a mimagunk megbecsülése mindig szép dolog, de a mai életfölfogásban mindinkább háttérbe szorult az egyén a közösséggel szemben. Így az új iparos nemzedék is föltétel nélkül kell, hogy beilleszkedjék az új nemzeti életbe. És ahogy a multban is mindenkor, a magyar iparos távol tudta magától tartani hamis próféták nemzetköziségét hirdető evangéliumait, úgy természetesen az új nemzedéktől is elvárjuk ugyaneket, mert csak így állhatják meg sikerrel helyüket a nagy emberi közösségben és az új világrendben, amelytől egy jobb jövőt és nyugalmasabb életet várunk.

Dr. Berthe Nándor

egy egész sor állam társadalmi megújulásának rakták le alapjait. Nem tudja kartársam azt sem, hogy az őskeresztény mártíroknak minden keresztény felekezet mint sajátjaira tekint és hogy a protestáns mártírokat azoknak a családoknak pribékjei marcangolták, mégpedig főleg politikai és nem vallási okokból, amely családok éppen az eperjesi vértörvénysekben és a szent Bertalan éjszakán voltak a legkevésbé lényegke-resztények. S végül érdeklődés hiányában nem szerzett tudomást kartársam arról sem, hogy újabban a keresztény felekezetek viszonya mind bősébbé válik s hogy a mi nagy apostolunkról, szent püspökünkről református püspöktársra már így írhatott: „Mailáth püspök a reábizott nyájnak önfeláldozó pásztora, aki félti, védi, gyarapítani igyekszik a maga nyáját, de sohasem dobálja meg kövel a más nyájához tartozó bárányokat”. Hol van ettől az én kollegám, aki felekezetiesség nélkül kereszténységében saját nyájának juhait döfködi?

Ezeket tudva mi — sokan — régen félreértettük kollegám ilyen alaptalan borulását: „Ha meg tudnánk oldani minden csomót azzal, hogy a családok és egyszersmind a közösségek a mostani keresztény jellegű még keresztényibbé tennők, úgy szívesen vállalná mindenki ezt a munkát újabb 2000 évre” és vállaltuk és vállaltuk is a munkát, amíg erőnkben tart. Vállaltuk kivált mi, a hivatásos nevelők, akiknek lényegéhez tartozik az eszmények derülőt szolgálata. Szót emelünk a család jelentőségének gyengítése ellen is s annak keresztény lényegéért küzdve odahelyezzük ezt a társaságot, ahova az okoskodás és a gyakorlat egyaránt helyezniünk parancsolja: a közösség, az állam talpkövébe.

Titeket pedig, kedves ifjú házassáink, lányok és fiúk, mi, a keresztény nevelők arra kérünk, kegyeletes megbecsüléssel a következőket tegyétek tarsolyotokba: Házasság! egymást áldozatok, lemondó szeretettel, szívből szeretni! E szeretet révén egymást megérteni, egymás gyöngéit elviselni, egymás hibáit türelemmel csiszolgatni! Összeszokni és minden áron együtt maradni! Szaporodni és sokasodni, a gyermekeket pedig Isten áldásaként fogadni és úgy is kezelni! Öket az igazra, a szépre és a jóra oktanni, el nem kényeztetni, hanem szóval és példával istenfélelemre, fegyelemre, emberszeretetre, a munka és a munkás megbecsülésére nevelni! Külön is megtanítani őket arra, hogy a felsőbbiséget tiszteljék, nyelvünket, kultúránkat, hagyományainkat szeressék és azokról soha le ne mondjanak. Másfelől, hogy a szív tisztaságát, a lélek nemességét és a lelkiismeret nyugalmát minden földi kincs-nél többre becsüljék.

Bár nehéz a tarsoly, mert kemény utasítások vannak benne, mégis vállaljátok azt, mert így és csak így fogjátok a magatok, családotok, népetek és hazátok javát szolgálani.

Most pedig csukjátok be szépen a tarsolyt, de tegyétek olyan helyre, hogy életutatok minden zökkenőjénél könnyen elővehessétek. S vegyétek is elő, mert a tiszta lelkek boldogságának titka, a becsületes embereknek, a hétköznapiok hőseinek útravalója van benne.

Roosevelt mégis átad torpedórombolókat Angliának

Newyorkból jelentik: A Newyork Times szombati cikke szerint Roosevelt közölte Churchillle, hogy dacára az amerikai tengerészeti hatóságok tiltakozásának, a megígért amerikai torpedórombolókat átadja az angoloknak.

Anglia az amerikai partok mellettli szigeteket engedi át az USA-nak

Rómából jelentik: Az olasz sajtó Rooseveltnek azzal a kijelentéssel foglalkozik, a mely szerint az USA és Anglia között tárgyalások folynak, hogy Anglia az amerikai felsziget mellett fekvő szigetein tengerészeti és légítámaszpontokat adjon át az Egyesült Államoknak. Angliából ugyanezt a hírt nem cáfolják meg, csupán megjegyzik, hogy ennek fejében nem kap Anglia 50 amerikai torpedórombolót, mint azt egyes hírgyűnösök jelentették. Az olasz sajtó ehhez az angol megjegyzéshez azt fűzi hozzá, hogy amennyiben elfogadják az angoloknak azt az állítását, hogy nem kapnak torpedórombolókat Amerikától ezért a gesztusért, akkor ebből az világlik ki, hogy Anglia mindezt ingyen teszi, ingyen ad fontos területeket át egy idegen államnak, tehát ez azt bizonyítja, hogy az úgynevezett „Angol Magnot-vonalban” nem bíznak az amerikaiak, hanem kizárólag saját magukban. Ez különben az első jele a havannai kongresszuson hozott határozatoknak, mely súlyos bizonyítvány Anglia tehetetlenségére, presztízisének és nemzetközi hatalmának csökkenésére.

Szombaton a magyar küldöttség Turnu-Severin környékére rándult ki

Megérkezett a kikötőbe a Regele Carol II. királyi jacht
A külügyminisztérium kabinetfőnöke Szófiában

Turnu-Severinből jelenti a Magyar Távírási Iroda: Hóry András, titkos tanácsos, rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter pénteken este a Zsófia-hajón fogadta az erdélyi magyar újságírókat és a külföldi lap tudósítókát, akikkel elbeszélgetett.

Szombaton délelőtt a magyar küldöttség vezetője munkatársai kíséretében gépkocsikon kirándult a Turnu-Severintől ötven kilométerre fekvő Tismana-kolostorhoz. A kolostort még XV. században Basarab fejedelem építtette és híres búcsújáróhely, ahol éppen szombaton volt a búcsú. A társaság tagjai megebédelték, majd dél-

után visszatértek Turnu-Severinbe. Egyébként a szombatira hajló éjszaka a kikötőbe érkezett a Regele Carol II. nevű királyi jacht, amelyen a román bizottság tagjait szállásolták volna el, ha ezek nem utaztak volna Bucurestibe, így a hírlapírókat, a külügyminisztériumi tisztviselőket helyezték el a jachton.

Berlinből jelenti a DNB: A román külügyminisztérium kabinetfőnöke repülőgépen a bolgár fővárosba utazott, ahol nyomban érintkezésbe lépett illetékes bolgár tényezővel. Ugy tudják, hogy Dobrudza kérdése döntő szakaszba érkezett. A Curen-tul szerint a román-bolgár tárgyalások hétfőn megkezdődnek.

„A döntés órájában“

A Romania vezércikke a bolgárokkal való megegyezés két lehetőségéről

Bucurestiből jelenti: A folyamatban levő román-bolgár és román-magyar tárgyalásokkal kapcsolatban a fővárosi sajtó ismét részletesebben foglalkozik a délkelet-európai újjárendezés kérdéseivel. A félhivatalos Románia „A döntés órájában“ címmel cikket közöl Pienescu V. Mircea tanár tollából a bolgár igényekről. A cikkíró szerint a bolgároknak most két út között kell választaniok.

„Az egyik út kategórikus és hajthatatlan, amely az egész Dél-dobrudzsa vonatkozó bolgár jogok hamis és tulzott gondolatán alapszik, valamint olyan körülmények összjátékán, amelyeket révén a bolgároknak ma

bizonyos diplomáciai előnyük van.

Ebben az esetben a bolgárok a végsőig kihasználják a pillanatnyi kedvező konjunktúrát, a mellyel külpolitikai téren rendelkeznek. „A végsőig való kihasználás“ azonban — írja Pienescu tanár — egyes szótárak szerint „visszaélést“ jelent és ha ez a tény nem teszi is elképzelhetővé a bolgárok számára, hogy esetleg keletlen-ségeket hozzon ma, kedvezőtlen hangulat előidézője lehet holnap. Ebben a végsőig menő hajthatatlanság esetében a bolgárok kihasználják a véletlen pillanatokat egy olyan szomszédos nép életében, amely nagyobb és erősebb náluk és a jövőben is az marad. A politikai bölcsesség azonban azt mondja, hogy nem helyes — sem az egyik, sem a másik részéről. — ha szomszédok tulzatosan kihasználják az alkalmi előnyöket. A szél nem fúj mindig ugyanegy irányból és azon a napon, amikor megváltozik a járása, felborítja a gyenge építményeket, amelyeket hibás számítások alapján húztak fel.

LÁTHATÓ TÉNYEKET!

Ha a bolgárok — írja tovább — most nem igyekeznek majd semmiféle barátságban a jelt adni látható tényekkel — ahogy mi, románok hajlandók vagyunk megadni velük szemben, tekintélyes áldozat formájában, — akkor a két ország között megköthető aktusnak nem lesz meg a magas erkölcsű értéke és minden elkövetkezendő nemzedék olyannak is fogja tekinteni. Természetes, hogy ebben az esetben is, azt a megállapodást, amelyet most a törvényesség minden formásával kötnek majd meg, kifogástalan módon fogjuk betartani. Kifogástalanul, de hidegen, mint egyszerű számadást. Kifogástalanul, de szárazon, mint valami könyvelési műveletet. Magától értetődik, hogy ebben a légkörben nem tud majd kisarjadni sem a román nép lelki hozzájárulása, sem a kibékülés feletti öröm tanúsága, amely annyira hasznos lett volna ahhoz, hogy Európának ebben a részében felsőbbrendű közhangulatot teremtsen.“

A KÖZÖS HARCOK EMLÉKE

„Ezzel szemben,

ha a bolgárok a másik utat választanák és megértenék, hogy a barátság kölcsönös bizonyítékokban jut kifejezésre, amelyeket nemcsak szóban adnak meg és ha — egy magasabbrendű bölcsesség és előrelátás gesztusával — önként elismernek, hogy az előjövő évtizedek és évszázadok szempontjai-

ből nekik is érdekük, ha nem helyezik magukat a románok előtt más megvilágításba, mint a lelkiük tökéletes összehangoltságának fényébe, akkor valamennyi megegyezésnek és munkának, amely történni fog, egészen más iránya lesz.

Akkor teljes lendülettel újjászülethetnének a régi barátságai érzelmek, amelyek olyan sok ideig összekapcsoltak minket déli szomszédainkkal. Akkor a felszabadulásért vívott közös harcok emléke és annak a lelki állandóságnak a felidézése, amelyet a mi ortodoxiánk jelent, az az alap lenne, amelyen a két nép szebb jövőjét lehetne felépíteni. Ha a lelki szempontok értékét jelentenek valamely nemzet előtt és ha egy fiatal életerős és öntudatos nép, mint amilyen a bolgár, ilyen szempontokra kívánja felépíteni a jövőjét, akkor déli szomszédaink csakis ezt az utat választhatják. Mi teljes szívből kívánjuk, nemcsak magunk miatt, hanem ómiattuk is.“

„A miniszterelnök legutóbbi rádióbeszéde szigorú vádirat volt a közelmúlt ellen“

„E észjövönket most készítik ei“

Bucurestiből jelenti: A „Porunca Vremii“ írja: Itt-ott idegesség és elnyomott tiltakozás jelei észlelhetők, mint a mélyben visszatartott nyugtalanság megnyilvánulásai. Sokféle indoka van ennek. Nem magyarazzák az eseményeket, okozatokat keresnek és befejezésre következtetnek. Ilyen körülmények között megnehezül egy kormány küldetése, ezért bátorságot veszünk arra, hogy ismertessük a Gigurtu miniszterelnököt érdeklő problémákat.

A miniszterelnök legutóbbi rádióbeszéde szigorú vádirat volt a közelmúlt ellen, ugyanakkor a munka eredményébe vetett hitet is kifejezte. Egész jövőnket most készítik el, sohasem ismert kormány fontosabb és súlyosabb problémákat.

NEM KÖNNYŰ ÉS NEM KÉNYELMES MA
A KORMÁNY HELYZETE.

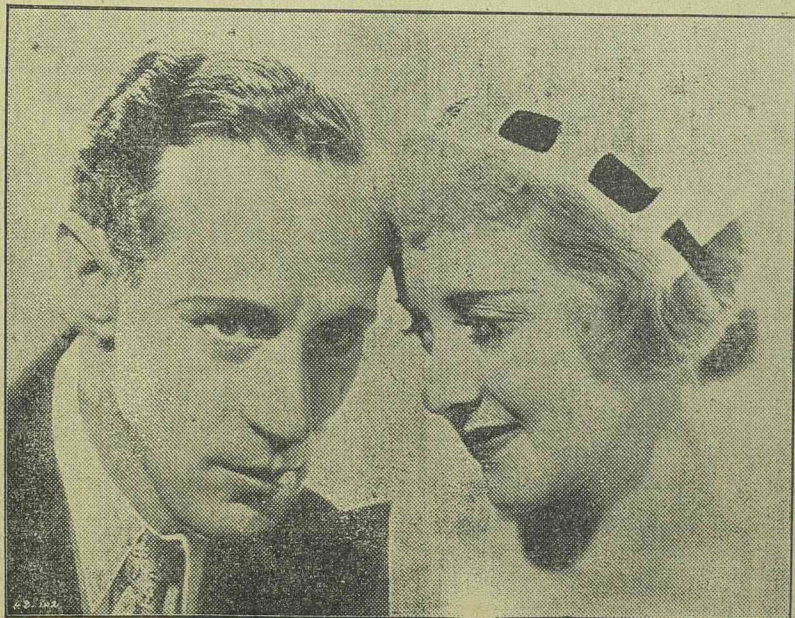
A maihoz fogható tragikus helyzet még nem volt a modern Románia történetében. Szükség van arra, hogy nyíltan és tisztán beszéljünk.

Nem könnyű és nem kényelmes ma a kormány helyzete.

A kormány szem előtt kell tartsa a haza állandó sorsát, amely ténykedései közben, mementő előtte. Ne nagyítsuk az eseményeket és nyugodtan vizsgáljuk meg a valóságokat. Európa más politikai, szociális és lelki elrendezkedést keres. Forradalmi keresztútunk állunk. A régi formák összeomlanak, az illuziók világa eltűnik. Románia sem maradhat távol és

a térképen történő változás energikus és elszánt embert igényel, aki megvédi, ami a miénk.

A múltba visszavezető út végleg el van zárva és Gigurtu miniszterelnök ezt a tényt jól ismeri. Politikai szempontból nincs megkötve a keze. Nem tartozik semmivel a demokráciának, amellyel sohasem szövetkezett. Új ember, akinek egyedüli társa Goga Octavian volt a politikai életben. Az ő harcát folytatja. Fanatikus hazafiak családijainak leszármazottja, a román arisztokrácia tagja, atyjának: Gigurtu tábornoknak nevelése szerint nőtt fel. Olténiai. Teljesen bizunk benne. Nem használnak már felületes reformok, mélyreható, gyökeres átalakulásra van szükség. Gigurtu miniszterelnök személyes megnyugtató érzéssel tölt el. Tökéletes politikai állandóságra van szükség, hogy küldetését teljesítse.

C
A
P
I
T
O
L

A K I G Y Ó

Sommerset Maugham Örök rab-
szolgaság című regénye után

APOLLO MOZI

Minden idők legnagyobb háborús filmje eredeti harctéri felvételekkel

A LENGYEL HADJÁRAT

Előadások naponta 4, 6 és 9.15 órakor. Péntek-vasárnap és kedden délelőtt 11 órakor matiné vidékiek részére.

Székely világjárók

Keveset törődünk nagy utazóink, fölfedezőink történetével, nehéz is összegyűjteni az elfelejtett neveket, hiszen ki győzné nyilvántartani a sok kivándorolt, vagy hadifogságba került magyart, vagy akár csak a közülük hírnévhez jutottakat is? Mennyi névtelen hőse van csak ebből a két kategóriából a magyarságnak s szűkebben a drága székely népek. Bizony sokan vándoroltak — ki jószántából, ki kényszerűségből — székely testvéreink sorából négy világtáj felé, sokszret nyelt el örökre Amerika, vagy Szibéria...

ARGENTINAI TELKESGAZDA — ANGLIAI ALCHIMISTA

Már a legelső argentinai telkesgazda a XVI. század elején bizonyos Székely-Istváni Máté volt, de még érdekesebb személyiség V. Károly lémet-római császár tanácsosa, a híres Magellan-expedíció felszerelője: Maximilianus Transylvanus, ki magát, VIII. Henriknél volt követségben is, büszkén nevezte siculus-transylvanusnak. A bécsi egyetem 130 magyar tanára között szép számmal akadt erdélyi, székely is, de ki tud már a szerény, csöndes tudósról, Székely Györgyről, kinek matematikai könyvét 1499-ben adta ki Hollandia? Miért nem nécsökszünk London egykor híres székely orvosával: Bánffyhumyadi Jánossal, aki nemcsak világhírű alchimista volt, hanem a legelső angol kórházat is megalapította.

ORBÁN MESTER, APÁCAI CSERI JÁNGOS

Gábor Áronunk híres agyúöntő hőse, elődje is székely volt: Orbán mester, a törökök biznaci agyúzásának okozója, első agyúöntőjük. Az 1600-as években, Erdély aranykorában, sokan tanultak fiaink a nyugati híres egyetemeken, divatos volt a tehetséges, szegény székely diák külföldet is. Legkiválóbb lett Upsala, Utrecht, Leyden, Wittenberg stb. főiskolák székely növendékei közül a nagy Bethlen Gábor segélyével külföldön tanult Apácai Cseri János, valamint tanítványa, gr. Bethlen Miklós, Erdélynek a fejedelemség megszűntetésével első kancellárja. Őnétrajzában retek megfigyeléseit olvashatjuk a nyugati államok viszonyairól, hova követségben sokszor ki-kiment. A tudomány történetében már-már elfeledett Ozdi Tamásunkról is megemlékezünk, ugyancsak Kolozsvár szülőterétől, kinek bolognai orvosi oklevelével mégis a szűkös hazai sors jutott; utleírásai, könyve tele földrajzi furcsaságokkal, 1632-ben jelent meg szülővárosában. Szegény jó Zagoni Mikés Kelemen sem külföldön nem tanult, sem fölfedező nem volt, de mint Rákóczi hűséges apródja, mégis világlátottan halt meg, bejárta a nagy fejedelem minden kőlváriás állomását és mint művészi prózánk megalapítója, leveleiben örökké izes, zamatos nyelven számol be tapasztalatairól.

Székelyföld szülte Orosz Lászlót, a XVII. század elején argentinai és paraguayi jezsuita hittérítőjét, a kordobai egyetem alapítóját, kinek 40 évi apostoloskodás után egyetlen vágya volt — mint Mikésnek meglátai megegyezése a Kárpátokat, a zágoni hegyet — és itthon is halt meg. Chile, Brazília és más délamerikai államok rengeteg felfedező, térképező utazója közt az ő munkatársai mind magyarok voltak, egyik-másik meg éppen erdélyi, például Haller Ferenc, anyai ág székely is, meg Szluha János is. Jóval később került ki Argentínában, egyben népszerű benne Erdély szépségeit, a székelyek életrealitását és jó magyarságát. Ha tehát Bolyaiak nem is, de műveik világvándorlók lettek.

A LEGNAGYOBB MAGYAR KUTATÓ

Kőrösi Csoma Sándor, az árva magyar, aki taps és pénz nélkül egész életét nemzetének áldozta, míg összeszerkadt fáradoimai közt — Széchenyi híres emlékrbeszede szerint — most már szerencsére eléggé a köztudatban él. Kortársa és enyedi diaktársa volt Besze János, a kitűnő krimi és georgiai utirajzok írója, Marosvásárhely büszkesége, meg a két Bolyai: János és Farkas, kiknek regényes élete nemrég még a francia írókat is megihlette. Matematikai művekről Barbarin professzor hatalmas francia nyelvű könyvet adott ki Argentínában, egyben népszerű benne Erdély szépségeit, a székelyek életrealitását és jó magyarságát. Ha tehát Bolyaiak nem is, de műveik világvándorlók lettek.

BÖLÖNI FARKAS SÁNDOR UTLEIRÁSA

A hálátlan utókor könnyen felejt; így nem sokan tudják, ki volt az első amerikai utleírásunk szerzője: Bölöni Farkas Sándor. Holott épp egy százada még egész Erdély lelkesedett érte, műveit, melyben másik székely utazónk, Béli Ferenc gróf utikalandjait is megírja, ma már ódon avatag stílusban. Siremléke a híres, szép kolozsvári hársongárdi temetőben van, sokszázados faktól körülvevve, maga a polgárság emelte nagy fiának.

Érdekes, hogy Széchenyi ismerősei, közvetlen munkatársai közül három székelyre is hullott az akadémia, illetve ahogy akkor jómagyarán mondták: a tudóstársaság babérrja. Nemcsak Kőrösi Csomát, de Bölöni Farkas Jánost, később pedig Mikó Imre grófit is tagokul választották. Mikót sokan már akkor „Erdély Széchenyijének“ nevezték és méltán: az első kasziókat, lovardákat, olvasóköröket és mindezen belül a ma 75 éves Erdélyi Múzeumot hozta létre, hogy a maga világlátott, sokat tanult egvéniségét örökre beáspíe Erdély magyarjai, székelyei szívébe: egész vagyonát a múzeumra hagyva.

FELFEDEZŐK, MUZEUMALAPÍTÓK

Kerültek székelyek már a 48-as szabadságharc elnyomása után Amerikába, így Balázs Gábor, a jeles háromszéki tanár és Csíktapolcai Xantus János, utóbbi mint mérnökári tiszt hamarosan az Unió vezető tengerészisztije lett, többször bejárja a kerek világot, mindenütt megbecsülést szerezve a magyarságnak, Sokszáz hajójútnán szigeteket fedez fel, 1859-ben hazatérve, megszervezi a fővárosi állatkertet és 1860-ban a réprajzi múzeumot a maga értékes gyűjteményéből. Az amerikas székelyek közül kivált még Gódófalvi Czetz János, később argentin ezredes, az első ottani katonai akadémia szervezője, kiváló térképész. Érdekes, hogy ő rendezte néhány argentinai magyarral az első külföldi Szent István király ünnepet. A nagy fölfedező, afrikautató, széki Teleki Sámuel grófról tüzhányó nevet is neveztek el. Ő vette le térképre a Balatonnál húszorta nagyobb Rudolf-tavat, páratlan réprajzi kincseket s más múzeumi emlékeket hozott haza. Zichy Jenő keletázsiai kutató útján, az óshaza és finn-ugor rokonainak fölkeresésében voltak székelyek is, így a kolozsvári Posta Béla régész és Csiky Ernő zoológus, Ázsia bogár-

Erdély és Bánát részére

keresek azonnali alkalmazásra, jutalék ellenében, jömegjelenésű, a könyv- és papírkereskedésekben, valamint ékszerüzletekben jól bevezetett

UTAZÓT,

az egész országban évek óta bevezetett, könnyen eladható cikkeket árusítására. Részletes ajánlatokat referenciákkal, fényképpel **MAX GRUNDHAND,** Bucuresti, Calea Victoriei 41, Pasagiul Român 19. címre kérünk.

világának szakértője. Voltak még kisebb-nagyobb kutatóutakon azóta is századunkban szép számmal erdélyiek, de fölfedezőszámba csak kevesen vehetők.

BALÁZS FERENC NAGY TERVE

Balázs Ferenc, nemrég elhunyt fiatal meszkői (székelyföldi) unitárius pap vastag kötetet írt utirajzaiból, sok értékes megfigyelése van, mégsem önálló felfedező, hiszen teológiai tanulmányainak csak mellékhatása lett a tágabb emberismeret, sőt a „kerek világ“ minden népének, földjének röptiben való áttekintése. Nagyszerű terve, hogy mennél több amerikas székely — pénzvel, vagy tapasztalattal — vissza-települjön, sajnos, nem valósulhat meg egyelőre, de hinniünk kell, hogy szegény Balázs Feri lesz még Csaba vezér népének ott a Tejtúton olyan jó vitéze, ki hazaviszi a magyar földről messze idegenbe: bányákba, gyarmatokra, gyárakba szer-tekallódott székelyeket az ősi földre.

Gergely Pál dr.

Elégedetlenek a japánok az idegenek elleni kormányintézkedésekkel

Nem tanusit kellő erélyt a kormány az új külpolitikai irányt keresztül vitelében

Tokióból jelentik: Japán politikai körök elégedetlenek azzal az ideiglenes kompromisszumos megoldással, amelyet a sanghaji nemzetközi koncessziós területtel kapcsolatban kötöttek. Hivatalos tokiói körök és a japán sajtó véleménye szerint

az angol csapatoknak Északínából történt kivonulása után egyedül a japán hadsereg lehet ott a közigazgatás legfőbb ura és ezért minden idegen hadiiegységnek el kell onnan távoznia.

A tokiói kormány s a sanghaji kormány helye-

te illuzoriussá válik, ha Kínában bárhol is idegen államok csapatai maradnák.

Tokióból jelentik: A japán sajtó nagyon elégedetlen azokkal a kormányintézkedésekkel szemben, amelyek nem mutatnak kellő erélyt az új külpolitikai orientácóra vonatkozólag. Azok a nagyméretű német támogatások, melyeket Anglia ellen intéznek már régesrégén, új irányt parancsolt a japán külpolitikának és a japán közvélemény türelmetlenül és nyugtalanul várja, hogy az új külpolitikai iránynak látható jelei legyenek.

Csak nemzeti alapokon működhetnek a szintársulatok

A bucarestii Nemzeti Színház megnyitása Jövő évben Bécsben játszik a Román Nemzeti Színház

Bucurestiből jelentik: A bucarestii Nemzeti Színház évadjának megnyitása idén különösképpen ünnepélyes körülmények között ment végbe az igazi keresztény szellem jegyében. Istentisztelet vette be az ünnepséget, majd Ion Marin Sadoveanu, a Nemzeti Színház igazgatója, megnyitott beszédében kijelentette, hogy teljesen az újjászülött nacionalista és teljesen román szellemi újjászülés jegyében kívánja ezt az intézményt irányítani, majd közölte, hogy

1941 május 19-én a birodalmi kulturaközpontok meghívására a Nemzeti Színház Bécs-ben román nyelvű színelőadást rendez.

Hálával emlékezett meg Öfelségéről, aki legnagyobb figyelemmel tüntette ki mindig a színházat, majd Budisteanu Radu kultuszminiszter érdemeit méltatta. Marculescu Grigore a színészek anyagi helyzetének megjavítását kérte. Ezután emelkedett szóásra Budisteanu Radu kultuszminiszter, aki kifejtette, hogy a színháznak fontos nevelő hatása van a nagyközönségre. Az a nézetem — mondotta a miniszter, — hogy a színház az élet tükröképe, a

Ujabb görög hajókat süllyesztettek el

Newyorkból jelentik: Az amerikai lapok közlik, hogy a Thetis és a Naftolis nevű görög kereskedelmi hajókat, miközben ezek Dél-Amerika felé hajóztak, megtorpedózták és süllyesztették. A Thetis legénysége közül kilencen meghaltak, míg a Naftolis fedélzetén egy tengerész vesztette életét

nemzeti élet tükré és ez a kép nem lehet meghamisított, mint volt a múltban, amikor

igen sokszor nem hallottam a színpadról mást, mint valamelyes „majdnem román nyelvfélt“ ami minden volt csak épen nem igaz, hamisítatlan román nyelv és szellem.

Az államélet minden ágát a tiszta nacionalista szemlémi újjászülésnek kell áthatnia: így a Nemzeti Színház sem szolgálhat mást, csak a legtisztább román érkeket. Meg kell tehát szűnie annak a könnyelműen fel fogott és kellőleg nem ellenőrzött rendszernek, amely uralkodhatott. Vasfegyelemmel és elszánt elhatározással kell e nehéz történelmi órákban a román színháznak feladatát teljesíteni. Klasszikus román és klasszikus idegen művek képezze a műsor gerincét ebben a színházban, mert vissza akarom adni a népek az antik színházat, a mely távol áll minden bomlasztó és erkölcslenítő irányzattól. Apostoli küldetése van a színháznak, különösképpen egy totális államban és elhatároztam, hogy magaszintársulatok is csak nemzeti etnikai alapon működhetnek, csak autohton elemek működhetnek közre. Közölm tehát, hogy a

mai nappal minden a színészeknek adott játszási engedély érvényét veszti. Az új játszási engedélyeket kizárólag román színészeknek adom ki,

mert az újjászülési rendszer jelszava az: hogy, ami idegen, azt ki kell küszöbölni a nemzet testéből. A színész a legmagasabb nemzeti ideál szolgálataiban kell álljon és ha kilép a színpadról, az életben is példamutató kell legyen esztétikai és erkölcsi tekintetben.

Görög csapatmozdulatok az Egei-tenger partvidékén

Jelentéstételre hazahívták a moszkvai török követet

Berlinből jelentik: A Deutsche Diplomatische Politische Korrespondenz megállapítja, hogy Anglia, amely kezdetben hamis híreket közölt az állítólag albániai zavargásokról, később gyanus tartózkodást tanúsított az olasz—görög kapcsolatokkal szemben. Ahelyett, hogy olasz—görög feszültségről írt volna, a News Chronicle addig ment, hogy szelint a londoni sajtó kélti, hogy Olaszország megtámadná Görögországot. Beszéd helyett — írja a német lap — Anglia, miután ilyenformán alibit szerzett magának, akcióba lépett.

Megtorpedóztak egy görög hadihajót és illusz-

Londoni jelentés szerint Törökország nem érdektelen az olasz—görög kérdésben

Londonból jelentik: A Times konstantinápolyi értesítése szerint Görögország törökországi követe kihallgatáson jelent meg Saracsoğlu külügyminiszterrel és megbeszéltek az Olaszország részéről Görögországnak átnyújtott jegyzék következtében előállott helyzetet. Politikai körök véleménye szerint Törökország nem maradna semleges, ha az olasz—görög viszony jobban elmérgesedne.

Más angol lapok jelentései szerint Görögországnak az Egei-tenger felőli partvidékén nagyarányú csapatmozdulatok történtek. Más hírek szerint a hajóhad több egysége ismeretlen rendeltetéssel kifutott a kikötőkből.

Ugyancsak konstantinápolyi jelentés szerint Törökország moszkvai követe váratlanul Ankarába érkezett és kihallgatáson jelenik meg Ismet Inonu köztársasági elnökkel.

Isztanbulból jelentik: Haidara Saik, Törökország moszkvai nagykövete ma ideérkezett, honnan nyomban folytatta útját Ankara felé. A moszkvai követet sürög jelentéstételre rendelték be a török kormányhoz.

GÖRÖGORSZÁG MONDJON LE AZ ANGOL GARANCIÁRÓL

Belgrádból jelentik: Jugoszláv politikai körökben elterjedt hír szerint görög diplomáciai körökben úgy tudják, hogy a tengelyhatalmak felszólították Görögországot, mondjon le az angol garanciáról.

A HELLE CIRKÁLÓ SEBESÜLTJEIT BOMBATÁMADÁS ÉRTE

Rómából jelentik: Hír szerint azt a hajókaravánt, amely sebesülteteket, többek között a megtorpedozott Helle görög cirkáló sebesültjeit is szállította, bombatámadás érte. A hajók közelében 24 bomba robbant. A Stefani ügynökség szerint az angolok már is újabb gazdaságra készülnek. Duff Cooper azt akarja elhiteni a világ közvéleményével, hogy a hajókaravánt olasz repülőek támadták. Ezeket a kísérleteket ma már mindenki mosolyog.

„CSAK ANGLIA TÁMAD MEG VÉDTELEN ORSZÁGOKAT” — ÍRJA A CORRIERE DELLA SERA

Rómából jelentik: A Corriere della Sera foglalkozva az olasz—görög feszültséggel „Churchill keze” című cikkében ezeket írja:

A történetek annyira nyilvánvaló az angol bélyeg, hogy annak vitatásához nem fér kétség. Ez esetben is teljes árulás történt.

Aradon és Lugoson is tizenhárom lei az egységes kenyér

A királyi helytartóság mellett működő árellenőrző bizottság Ciupe Gheorghe dr. vezértitkár elnökletével tegnap tartott ülésén foglalkozott Arad és Lugos városok vezetőségeinek a kenyérráak új megállapítására vonatkozó előterjesztéseivel. A bizottság úgy határozott, hogy mindkét város részére — Temesvárhoz hasonlóan — a népliszt kilőjt 12.20, a néplisztből készült kenyér kilőjt 13 leiben szabja meg. Az új árak mindkét városban azonnali hatállyal lépnek életbe.

Nem tartóztattak le külföldi lap tudósítókat Romániában

Bucurestiből jelentik: Hivatalosan jelentik: Az United Press jelentése nyomán a svájci Bund című lap azt a tendenciózus hírt terjesztette, mintha Romániában több külföldi lap tudósítóját letartóztatták, illetve kiutasították volna. Illetékes helyen ezt a híradást, mint teljesen alaptalant hivatalosan megcáfolják.

rált példák nyomán azt hiszik, hogy újabb komplikációkat és reakciókat támasztottak, a melyek Anglia számára lehetővé teszik, hogy a közvetlenül érdekelt két ország terhére erkölcsi és politikai hasznót húzzon.

Churchill kijelentése az olasz megállapítás után, a mely szerint egyetlen olasz tengeralattjáró sem tartózkodott a környéken, a kellő értékre lett leszállítva. A lap azzal zárja cikkét, hogy Olaszország bármilyen raffinált kísérlettel sem hagyja megzavarni magát.

Az angolok előbb az Athénia nevű hajót torpedózták meg, majd a francia flottát támadták meg gyalázatos módon, most pedig a kis görög cirkálót pusztították el.

Ezzel a tettel az volt a céljuk, hogy sulvosbítsák és ha lehet jóvátehetetlenné tegyék Görög-

ország és Olaszország közötti helyzetet. Az elégtételt azonban Olaszország követelni fogja.

Olaszország nem támad meg védtelen országokat, mert ehhez angolnak kell lenni és a miniszterelnöki székből Churchillnek kell ülnie.

AZ ALBÁN KISEBBSÉG HELYZETE CSAMURIÁBAN

Tyranából jelentik: A Tomori című albán lap, mint érdekes dokumentumot közli a csamuriai protektorátus 1937 október 11-én kelt körrendeletét, mely kimondja, hogy az albánok nem akarják összejöveteleiken a görög nyelvet beszélni és kényszeríteni kell őket, hogy ne az albán, hanem a görög nyelvet használják.

Csamuria jobb sorsra érdemes albán lakosága tehát állandó terror alatt élt és dacára ennek a görög erőszakoskodásnak, a görög hatóságok még sem tudták elnemzetlenítő eljárásaikat az albánokkal szemben annyira érvényesíteni, ahogy azt a macedóniakkal és más népekkel tették. Albánia és az albánok tudják, — írja az albán lap, — hogy helye csak az olasz birodalomban lehet

és az olasz birodalomban levő albánságnak Olaszország és az olasz erő nemcsak politikai és földrajzi határt jelent, hanem az olasz védelem áttérjed mindazon albánokra is, akik kisebbségben és idegen nemzetek elnyomatása alatt élnek, illetve szenvednek.

Az angolok visszavonulnak Szomaliban

Svájci tiltakozás az angol repülőek áthaladása miatt

Berlinből jelentik: Svájcban igen nagy a felháborodás az angol repülőek sorozatos határsértései miatt, azonban az angolok sem ezzel az egyöntetű felháborodással, sem pedig a svájci követ által Londonban átadott tiltakozó jegyzékkel nem törődnek, mert a péntekről szombatra virradó éjszaka újabb elrepültek az angolok Svájc közepes része felett. Zürichben éjfélt után néhány percel kellett a légiridart elrendelni.

NEHEZEN HALAD GIBALTÁR MEGERŐSÍTÉSE

Algeirásból jelentik: Gibraltárban nagy erőfeszítéssel folynak az erődítési munkálatok, azonban a sűrűn megismétlődő légi támadások következtében azok igen nehezen haladnak előre.

Madridból jelentik: A DNB közli, hogy a Pamperoo és két másik spanyol kereskedelmi hajót pénteken az angolok feltartóztatták és arra kényszerítették, hogy Gibraltár kikötőjébe menjen. A hajó rakományait és utasait az angolok szigorú ellenőrzésnek vetették alá. A hajókat még nem bocsátották szabadon.

SZEGÉNY FÖLDMŰVESEKET BOMBÁZNAK AZ ANGOLOK

Rómából jelentik: Az északolaszországi Merat-Labrianca olasz falut ért angol légi bombázás áldozatainak száma négy halot és öt sebesült, valamennyien polgári személyek, földhözragadt szegény földművesek.

Berlinből jelentik: A DNB közli, hogy a tengerpart hosszában egészen Biarritzig a németek légelhárító és más nagykaliberű ágyukat szereltek fel.

AZ OLASZOK BRIT-SZOMÁLIBAN ÁTTÖRTÉK AZ ANGOLOK VÉDELMI VONALÁT ÚJ ÁLLÁSOKBA MENEKÜLNEK AZ ANGOLOK

Rómából jelentik: A Stefani ügynökség közli, hogy Brit-Szomaliban megtörték az angolok ellenállását és az olasz csapatok a védelmi vonalat áttörve, üldözik a menekülő angolokat. A brit csapatok hátrább fekvő állásokba húzódtak vissza.

ANGOL TARTALYHAJÓ MEGTORPEDÓZÁSA

Lisabonból jelentik: A DNB közli, hogy a British Fame 8406 tonnás angol tartályhajó legénysége közül 15-en a Saint Miguel szigeten partraszálltak. Az angol tengerészek elmondották, hogy hajójukat egy tengeralattjáró Saint Miguel szigetétől 200 mérföldnyire megtorpedózta. Kijelentették, hogy 35 társuk a nyílt tengeren mentőcsónakban hanyódi.

AZ ÍR SZABADÁLLAM FELKÉSZÜLÉSE

Dublinből jelentik: Az ír hadügyminiszter szombaton hosszabb beszédet mondott, amelyben bejelentette, hogy 124 ezer ír belépett abba az új

katonai szervezetbe, mely két hónap előtt alakult. A hadügyminiszter hangsúlyozta, hogy az ír szabad állam fegyverrel a kezében védi meg a nemzet szabadságát bárhonnan jövő támadással szemben.

GYERMEKEKET SZABAD SZÁLLITANI

Washingtonból jelentik: A DNB közli, hogy az amerikai szenátus külügyi bizottsága törvénytervezetet fogadott el, amely szerint idegen hadihajóknak abban az esetben, ha gyermekeket szállítanak az Egyesült Államokba, megengedi a tiltott zónák való áthaladását.

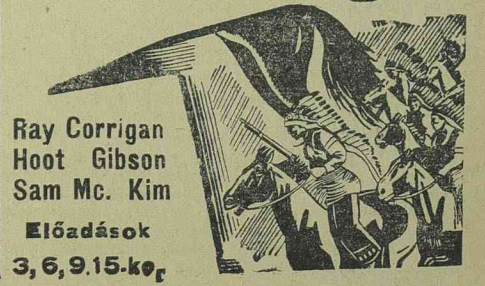
SVÉDORSZÁG FIGYELI EURÓPA ÚJJÁSZÜLETÉSET

Stockholmból jelentik: Gúnder svéd külügyminiszter a Rikstagban, hosszabb beszéde során kijelentette, hogy Svédország külpolitikája változatlan marad és az ország szigoruan ragaszkodik a semlegességhez. Ugyanakkor azonban — mondotta a külügyminiszter — nem szigetelődünk el attól a folyamattól, amelyben Európa újjászületését megteremtik és a többi Skandináv államok sorsát és jövőjét a legnagyobb érdeklődéssel figyeljük.

A
Scala-ban
Szenzációs
film

Vörös ördögök

Ray Corrigan
Hoot Gibson
Sam Mc. Kim

Előadások
3, 6, 9, 15-ór

= HIREK =

MEGJELENIK:

Minden napon a vasárnapokat és ünnepnapokat követő napok kivételével.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön házhöz való kézbesítéssel együtt magánosoknak havonta nyolcvan lei, negyedévre 230 lei, félévre 450 lei, egész évre 900 lei. Nyugdíjasoknak házhöz való kézbesítéssel együtt havonta hetven lei, negyedévre 200 lei, félévre 400 lei, egész évre 800 lei. Magyarországon havonta 4 pengő, negyedévre 12 pengő, fél-évre 22 pengő és egész évre 40 pengő.

Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak, vállalatoknak és részvénytársaságoknak egy évre 1200 lei kézbesítéssel együtt.

TELEFON:

23-10 és este 10 óra után: 23-15.

Füstbe ment riport

Június közepén már terveztem, hogy ebben az esztendőben is megírom a hagyományos kánikulai riportot, amely minden évben olyan holtbizonyosan visszatér, akár a pünkösdi. Régi, évezredes dolog, hogy nem lehet nyár kánikula nélkül. Akár júliusban, akár augusztusban feltétlenül be kell következnie.

Előre elgondoltam, hogy milyen pompás lesz megírni, hogy a hőségben az aszfalt olyan puha lett, akár a vaj és úgy benne marad a járdában az ember cipőjének a bemélyített nyoma, mint télen a hóban. Elképzeltem előre: megírom, hogy a hetek óta tartó izzó forróság még éjszaka sem csökken és a melegtől senki nem tud aludni. Meg akartam írni: az emberekről patakokban folyók az izzadság és csak azért nem gyülekezik alattuk és körülöttük töcsává, mert a hőségben azonnal elpárolog. Hozzáértartott volna a kánikulai riporthoz, hogy a legmelegebb napon az emberek milyen elképzeltetlen mennyiségű szódavizet, fagyaltot, málnaszörpöt és sört fogyasztottak volna. Elmondta volna a riport: a strandon az emberek verekszenek kabinokért és a vízben úgy szoronganak, mint a heringek a hordóban. Meg írtam volna: a jégváraknak még soha nem volt olyan nagy termelésük, mint ez idén és mégsem győzik a felfokozott igényeket kielégíteni.

És még sok mindent megírtam volna, ha a kánikula bekövetkezett volna. A hőmérő azonban sehogysem akart emelkedni olyan magasra, hogy a higanyoszlop feje kiverje a hőmérő üvegszögletének tetelét. Nemcsak a kánikula nem jött el, de még a közepes melegségi nyár is elmaradt. Ha volt is szóróványosan olykor egy-egy meleg nap, az csak arra volt jó, hogy gúnyolódjak: lássátok, így is lehetne. Ellenben eső, hideg az állandóan annyit volt, hogy bármely zimankós ösvény is megírta volna.

Igy aztán füstbe ment az én tervezett kánikulai riportom. Most már nincsen több reményem, hogy megírhasam. Egy vigaszom lehetne csak ezért az elmaradt riportért és pedig az, ha a novemberből március végéig olyan langyos idő lenne, hogy ne lehessen téli riportot írni. Andorás.

— A FŐUDVARNAGYI HIVATAL JELENTÉSE. Bucurestiből jelentik: A főudvarnagyi hivatal 72. számú jelentése: Öfelsége, a király augusztus 17-én kihelyeztetés fogadta Gigurtu Ion miniszterelnököt, Manolescu Mihai külügyminisztert és Pop Valeriu dr. meghatalmazott minisztert.

— A pénzügyminisztérium közleménye. Bucurestiből jelentik: A pénzügyminisztérium hivatalosan közli, hogy megállapítása szerint fűszer, lisztkereskedők és bogedák viszonteladónak történő eladásoknál nem adnak rendszeresen felülbélyegzett számlákat, azonkívül azt is megállapította, hogy a kereskedők magánzsemelekeknek 3000 lejen felüli eladásnál szintén nem szolgáltatnak ki felülbélyegzett számlát. Ezek a törvényellenes ténykedések súlyos kihágásokat képeznek és a rendes adó felét kitevő hírságot vonnak maguk után.

— Megtiltották Japánban a luxuscikkek gyártását. Tokióból jelentik: A japán kormány az összes luxuscikkek gyártását megtiltotta. Ez a tilalom azt a célt szolgálja, hogy a közönség ne vásároljon hibaváló dolgokat. Az exportra szánt fényűzési cikkek gyártása tovább folyik.

— Valamennyi lengyel hadifoglyot szabadon bocsátottak a németek. Berlinből jelentik: A Vezér parancsára a mai nappal valamennyi lengyel hadifoglyot szabadon bocsátottak. Fogvatartásuk idején a lengyel hadifoglyok, mintegy 90 százaléka munkásként dolgozott a német mezőgazdaságban, míg a többi ipari üzemből talált elhelyezkedést.

— A hadsereg tagjai augusztus 1-től felemelt fizetést kapnak. Bucurestiből jelentik: A hadügyminisztérium közli, hogy a hadsereg tisztjei, altisztjei és polgári alkalmazottai számára megállapított felemelt zsold augusztus 1-től kezdve jár. A felemelt augusztusi fizetést, valamint a szeptemberi fizetést együttesen utalják ki a legrövidebb időn belül.

LEGUJABB SPORT

Fuziónál a CAMT és a Chinezul

A két egyesület hívei közös táborba tömörülve egy erős csapatot akarnak létesíteni

Temesvári sportkörökben bizonyára feltűnést kelt az a hír, hogy a CAMT és a Chinezul vezetői egyesíteni kívánják a két egyesületet. Ezt a fuziót már a romániai sportélet újjászervezése is kívánatosnak teszi. A legutóbbi napok eseményei igazolták, hogy a szövetség új alapokra kívánja fektetni a nemzeti bajnokságot, a melynek keretében tízenegyet csapat fog szerepelni. Ezek közé besorozták a CAMT együttesét is, amelynek vezetői tisztában vannak azzal, hogy a jelenlegi játékosgárdával nem tudnának megfelelően szerepelni. A CAMT, amely az elmúlt bajnokságban kitűnő helyezést ért el és még a Ripensiat is megelőzte, az új bajnokság küzdelmeiben lecsökkentett esélyekkel venne részt. Eppen ezért tárgyalásokat kezdtek a Chinezul vezetőivel, akik felismerték a probléma fontosságát és

elvből házzájárultak a két egyesület fuziójához.

Amennyiben ez megtörténik, akkor a két egyesület játékosaiból megfelelő játékerő új csapatot lehet összeállítani, amely a siker reményével vehet részt az A) liga bajnokságban. A fuzionált csapat ugyanis az A) ligában indul, ahol helye

a CAMT révén biztosítottnak látszik. A fuzió érdekében mindkét egyesület

augusztus 25-én délelőtt kilenc órára rendkívüli közgyűlést hív össze.

A CAMT közgyűlése a Lloyd kávéházban levő egyleti helyiségben, míg a Chinezul közgyűlése az Elite kávéházban levő egyleti helyiségben lesz. Amennyiben a kilenc órára összehívott közgyűlések nem lennének határozatképesek, akkor azokat egy órával később, délelőtt tíz órakor tartják meg függetlenül a megjelent tagok számától. A közgyűléseken a tervezett fuziót beszél meg és amennyiben elhatározzák, akkor a két egyesület hívei

együttes közgyűlésen kimondják a fuziót, amely egy erős csapatnak veti meg alapját. A fuzióra vonatkozó részletkérdéseket még ezen a héten megvitatják a két egyesület vezetőségi tagjai. A fuzionált egyesület neve valószínűleg ez lesz: CAM Chinezul, Timisoara. Az egyesület színe: lila alapon piros-zöld sáv. A két nagymultu sportegylet fuzióját Iuga Liviu ügyvéd, a szövetség főtitkára is helyesli, mert ezáltal olyan csapat alakulna, amely méltóan képviselheti Temesvár sportját a nemzeti bajnokságban.

Kétszáztagú rablóbanda támadása egy mexikói falucska ellen

Mexikóból jelentik: A fővárostól mintegy 80 kilométernyire fekvő egyik kis községet 200 tagú rablóbanda támadta meg. Tízennégy személyt megöltek, ötvenen megsebesültek. A támadók a jobb módú polgárok házaikhoz mentek, ahol családjaikkal együtt leölték őket, házaikat pedig felgyújtották. Azalatt az idő alatt, amíg a tűz egy házról a másikra terjedt és az emberek annak oltásával voltak elfoglalva, a rablóbanda az egész falut kifosztotta. Fővárosi körökben úgy hiszik, hogy támadást két csoport között egy bizonyos földterület birtoka feletti vita okozta. (Rador.)

— A német-olasz bajtársiasság megnyilatkozása Münchenben. Münchenből jelentik: A német Vörös Kereszt javára a müncheni művészi kongresszus alkalmával nagy olasz-német művészeti ünnepség volt, melyen több ezren vettek részt. Ugyanakkor lelkesen tüntettek a német-olasz barátság és elválaszthatatlan bajtársiasság mellett.

— Augustus 20-án kezdődik a fizetések és nyugdíjak kiutalása. Bucurestiből jelentik: Öfelsége aláírta az augusztus havi fizetések és nyugdíjak kiutalásáról szóló rendeletterveznyét. A kiutalások augusztus 20-án kezdődnek.

— Nyilvántartásba veszik a zsidók birtokában levő italmérsi engedélyeket. Bucurestiből jelentik: Leon nemzetgazdasági miniszter rendeletet adott ki, melynek alapján 10 napon belül valamennyi zsidó birtokában levő italmérsi engedélyt nyilvántartásba kell venni és a nyilvántartást fel kell terjeszteni a miniszterhez, hogy azokat augusztus 9-i rendelettervény értelmében vissza lehessen vonni. A rádió és sajtó útján nyilvánosságra hozzák majd a gazdátlanul vált italmérsi engedélyeket, hogy azok törvényes kellelkel rendelkezező románok által megpályázhatók legyenek.

— Búziási földbirtokos halála. Búziáson munkás életének nyolcvanharmadik évében meghalt Wiener Adolf földbirtokos. Szorgalmas és a társadalmi életben is szerepet vivő régi polgár volt, akit az egész megyében ismertek. Halálát gyászolják: özvegye, született Lewy Eugenia, fia Wiener Izsó dr., két leánya, özvegy Gescheidt Ferencné és Fleischmann Arminné, unokái és dédunokái, valamint nagyszámú rokonsága. Temetése ma, vasárnap augusztus 18-án délután négy órakor megy végbe Búziáson.

— A tisztviselőket fokozottabb munkára büdítik. Tegnap délelőtt ment végbe a helytartóságon Temes tartomány szolgálati főnökeinek értekezlete Ciupe Gheorghe dr. vezértitkár elnöklete alatt. Megállapították, hogy katonai bevonulások és szabadságolások következtében számos tisztviselő hiányzik. A többi tisztviselőt ennél fogva felszólítják, hogy fokozott tevékenységet fejtsen ki, mert egyetlen hivatalban sem szabad elintézetlen ügynek maradni.

(—) Temes-Torontál megyei rendőrség új parancsnoka. Braia Ioan ezredes a Temes-Torontál megyei rendőrség vezetőjét a csendőrség kiképző központjához osztották be. Helyébe a belügyminisztérium Carteau Gheorghe ezredes a lugosi csendőrlégi parancsnokát nevezte ki a Temes-Torontál megyei rendőrség új parancsnokává. Carteau ezredes turnu-severini szil letesíti, de Temesvározt is sokan ismerik és itt nagy tiszteletnek örvend.

(—) A magyarság a csatádi Lenau-ünnepségen. A bányási németek ma Csatádon ünnepséget rendeznek a község nagy szüleitől, Lenau Miklós költőnek az emlékeztetére. A bányási németek Temesvárról és más helyekről különvontakon utaznak Csatádra, ahol ma körülbelül húsz ezer ember lesz együtt. Az ünnepségen az emlékbeszédet Hockl Hans szatmári német közzetveztő mondja. A bányási Magyar Népközség részéről Kakuk János dr. elnök, Martzy Mihály alelnök, Molnár Károly, Rohrer Károly és Asztalos Sándor dr. főtitkár vesznek részt az ünnepségen. Megjelenésükkel kegyeletüket fejezik ki a nagy német költő iránt, aki több költeményében is rokonszenven emlékszik meg a magyarokról.

(—) Elhunyt főgépész. Wildpret Vilmos, a Prochaska-malomnak tizenévesen éven át volt szorgalmas, lelkiismeretes főgépésze, negyvenéves korában meghalt. Felesége, született Kätzler Margit és kiterjedt rokonság gyászolja. Temetése ma, vasárnap délután öt órakor megy végbe a józsefvárosi temető Főger-kápolnájából.

Őszi nagy divatlapok kaphatók

LIBRO

könyvkereskedésben, Belváros, Str. Vasile Alexandri 7.

(—) Adományok. A Bori-család számára Dr. S. K.-né buziási olvasónk és R. R. olvasónk egyenként száz-száz leit adományoztak.

— Téves injekciót feeskendezett be, meghalt páciens. Kolozsvárról jelentik: A bűnügyi hatóság vizsgálatot indítottak egy fogkezelés közben bekövetkezett haláleset ügyében. Az egyik általánosan ismert kolozsvári fogász foghúzás előtt egyik betegnek kokain injekciót akart adni, ehelyett azonban egy rendkívül erős mérget feksendezett be páciens fogínyébe. A szerencsétlen ember nyomba meghalt. A tragikus eset a városban nagy feltűnést keltett.

(—) Adományok a szülőföthon javára. A létüüllő magyar szülőföthon és csecsemőgondozó javára a Magyar Népközség irodájában a következő újabb adományok folytak be: G. Gy. 100, H. M. 20, S. S. 100, H. J. 300, E. P. 100, G. I. 100, K. M. 10 lei. További adományok úgy a Magyar Népközségnek a Magyar Házban levő irodájában, mint pedig a Déli Hírlap kiadóhivatalában adhatók le.

(—) A Déli Hírlap szegényalapja javára Baranyi József száz és Baksai Lajos harminc leit adományozott.

Asszonykőművesek

Gárdonyiból írja lapunk egyik olvasója, hogy a női vállalkozási szellem érdekes megnyilatkozásának volt szemtanúja néhány héti. A fürdőtelepet tavasz óta víz alatt tartotta a csapadékos időjárás és számos könnyű kis villa, vikendház beomlott. Tekintettel arra, hogy férfimunkaerőt nem lehetett kapni, a nyaraló asszonyok egy öreg kőműves szakvezérletével maguk láttak neki a restaurálás munkájának. Rövidesen olyan rutinra tettek szert, hogy remekül rendbeszedték a megrongált villákat, majd a kedvük annyira felbuzdult, hogy segítettek rendezni a falusi házakat is. Az asszonykőművesek szakértelme és vállalkozó kedve már olyan nagyfokú, hogy szervezetebe tömörültek s elhatározták, hogy télen összegyűjtenek annyi pénzt, amiből egy okvetlenül szükséges középületet építenek fel a nyaralóvárosban. A vállalkozásnak nemcsak anyagi megalapozását vállalták, hanem valódi alapozását is. Ha a télen nem lohad le az asszonyok kőműves-szenvedélye, nyáron elkészül az első falusi óvoda, amit asszonyok sajátkezűleg építettek.

— Az amerikai Vörös Kereszt hathatós támogatása Franciaországnak, Vichyből jelentik: Az amerikai Vörös Kereszt Vichybe érkezett megbízottja nyilatkozott a sajtó képviselői előtt és kijelentette, hogy a már küldött oryosi szerelken kívül remélik, hogy élelmiszert és ruhaneműket is sikerül Franciaországba eljuttatni. A Vörös Kereszt által összegyűjtött 20 millió dollárt minden amerikai hozzájárulásából teremteték elő.

— Indiánok támadása egy telep ellen. A Német Távirati Iroda jelenti, hogy a Parana folyó partján fekvő egyik telepet guajaciu indián törzs megtámadta és az ottani lakosságot felkoncolta és kirabolta. Másnap egy szomszédos telep ellen újabb támadást kíséreltek meg, de ekkor már az időközben segítségül jött hadsági közegekkel találtak magukat szemben. Nagy harc fejlődött ki, sok indián lelőttek, de több csendősr is áldozatul esett. Sok indián foglyot beszállítottak a szomszédos városba.

— A vasúti igazgatóság rendelkezései. Bucurestiből jelentik: A CFR vasúti igazgatóság olyértelmű rendelkezést adott ki, amely szerint a CFR személyzetének azon tagjai, akik rendszeres utazásokat végeznek, minden hónapban a CFR pénztáratól utazási illetményeiknek 50 százalékát előlegként felvehetik. Azok viszont, akik nem utaznak rendszeresen, esetleges utazás esetén az utazási illetmény 75 százalékát vehetik fel előlegül. A CFR vasúti igazgatóság a CFR személyzetének előléptetésével kapcsolatban rendelkezést adott ki, amely táblázatszerűen feltünteti, hogy mely esetekben léptethető elő valaki, akit szolgálati ügyből kifolyólag nem büntettek előléptetési elhalasztással. A rendelkezés az 1941—42 évi előléptetési csoport összeállításával egyidejűleg lép életbe.

Igazolványképek, reprodukciók, amatőr munkák, előhívások, másolások, stb.

Engel Endre

fotó-studiójában

I. Piata Libertății 4 sz. — Telefon: 34—30.

— Hazaszállítják a Newyorkba került francia tengerészeket. Newyorkból jelentik: Egy 380 tagból álló francia tengerészcsapat, akik a Pasteur és a Saint Malo hajón teljesítették szolgálatot és a fegyverszünet megkötése idején kanadai vizeken tartózkodtak, Newyorkba érkeztek. Ezeket a francia tengerészeket Portugálián és Spanyolországon át juttatják vissza hazájukba. (Ra-

— Teljesen megállt a francia filmgyártás. Külföldi piac számára értékes filmet Franciaországban a háború kitörése óta alig készítettek. Egy évvel ezelőtt a háború kezdetekor teljesen beszüntették a filmgyártást az álló háború tartama alatt pedig az a néhány film ami eikesült a francia háborús propaganda szolgálatában állott. Az összeomlás óta a párisi műtermekben természetesen megállt minden munka. Franciaország meg nem szállott terület: Marsailleben és Nizzában, ahol modern berendezésű stúdiók vannak, a munkát nyersanyag hiányában nem tudják megkezdeni. Valószínűleg ezt a kérdést az öszre megoldják és akkor újra megindul a francia filmgyártás. Az új francia filmek azonban lényegesen különbözni fognak azoktól, amelyeket eddig láttunk, amennyiben ezek a filmek mind a nemzeti ujászületés és az ujászervezés célját szolgáló propaganda filmek lesznek.

— Földrengést észleltek Budapesten. Budapestről jelentik: A magyar földrengéstani intézet készülékel pénteken délután 6 óra 5 perc és 56 másodperckor 3000 kilométeres távolságban földrengést jeleztek. A földlökések 25 percen át tartottak. Később 8 óra 26 perc és 18 másodperckor újabb rengéseket jeleztek a készülék.

A turnu-severini történelmi tanácskozás

Két kiváló, erdélyi származású politikus a román-magyar területi tárgyalások vezetője

Erdélyiek — Erdélyért

„Attól a vágytól vezérelve, hogy békésen rendezzük mindazokat a kérdéseket, amelyek Romániát szomszédaitól elválasztják s abban a reményben, hogy a baráti együttélés és együttműködés alapuló új politikai elrendezésben közreműködünk a világnak ezen a részén, Románia elhatározza, hogy tárgyalásokat kezd Magyarországgal.

A tárgyalásokon Magyarország részéről Hóry András dr. titkos tanácsos és meghatalmazott miniszter, Románia részéről pedig dr. Pop Valer meghatalmazott miniszter, volt miniszter vesz részt.“ (Hivatalos román jelentés.)

POP VALER dr.

A román-magyar értekezleten résztvevő román bizottság vezetője Pop Valer dr., az ismert erdélyi politikus, akinek erdélyi származása bizonyára közrejátszott abban, hogy őt választották ki a tengelyhatalmaktól kívánt délkelet-európai rendezés első tényleges megnyilvánulásában a turnu-severini megbeszéléseken résztvevő román küldöttség fejekek.

Pop Valer dr. 1937-ig Kolozsváron élt ahol előkelő ügyfelekkel rendelkező ügyvédi irodája volt. Ekkor feloszlatta kolozsvári irodáját és felköltözött a fővárosba. Kapcsolatai azonban nem szakadtak meg Erdéllyel, továbbra is élöke maradt az AGRU-nak (Görögkatolikus Románok Szövetsége), amelynek élnöki tisztségét szinte az egyesületi megalakulása óta, — ami a huszas évek elején történt — ő tölti be. Ez a minősége volt elsősorban a bajtöréje politikai pályafutásának, hiszen mint az erdélyi románság jórésztét kitevő görögkatolikusok egyesületének vezetője, természetesen komolyan számbaveendő befolyást képviselt.

A politikai életben egyébként 1926-ban tűnt fel, amikor az Averescu-kormány alatti választásokon cuzista listán

Szatmár képviselője

lett. Ezután néhány évig nem hallani róla, majd 1931-ben

a Iorga-Argetoianu kormány először kisebbségi miniszterré, majd később igazságügyi miniszterre nevezte ki.

A rövidéletű kormány távozása után Pop Valer belép a liberális-pártba és Tatarescu 1933-ban megalakult kormányában ismét igazságügyminiszteri tárcát kap. A liberális-pártban mind nagyobb és nagyobb szerepet játszik és Tatarescu többéves kormányelnöksége alatt mind jelentősebb tagjává válik úgy a kormánynak, mint a liberális-pártnak.

A pártrendszer megszüntetése óta Pop Valerrel, mint politikusról, nem hallottunk többet. Az új rendszerben még nem találkoztunk vele s csak most került ismét felszínre a neve, mikor a kormány őt jelölte ki a turnu-severini bizottság vezetőjévé.

(—) Herkulesfürdőn megépül a tisztviselők háza. Herkulesfürdőn négy millió lei költséggel megépül a Temes tartományi tisztviselőinek pihenő otthona. Az épület földszintjén elhelyezést nyer a jegyzőség, az előjáróság és a jegyzői lakás, az emeleten pedig tiz szoba lesz Herkulesfürdőn üdülő tisztviselők számára. Az épület földszintje már elkészült.

(—) Halálozások. Az anyakönyvi hivatalban a következő halálozásokat jelentették be: Lőrincz Margit munkásnő huszonöt éves és Musteti Corneli munkás ötvennyolc éves.

Mozi

MOZIK MŰSORA:

Vasárnap és hétfő:

APOLLO: A lengyel hadjárat (német film).
CAPITOL: A kigyó (angol film).
CORSO: A vörös ördögök (angol film).
SCALA: A vörös ördögök (angol film).

HÓRY ANDRÁS dr.

Amint a román kormány hivatalos nyilatkozatából kitűnik, a Turnu-Severinben megindult román-magyar tárgyalásokon a magyar küldöttséget Hóry András dr. titkos tanácsos, rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter vezeti.

Hóry András neve és személyisége nem ismeretlen Erdélyben, mert Kolozsváron született, 1883-ban. Itt végezte iskoláit és egyetemi tanulmányait is. „Sub auspiciis regis“ avatták doktorrá s azután Párisba utazott, ahol tovább folytatta tanulmányait. Édesatyja, Hóry Béla árvaszéki élök a diplomáciai pályára nevelte. A család kedvező anyagi viszonyai lehetővé tették, hogy a fiatal Hóry, akinek kitűnő nyelv- és diplomáciai érzéke volt, sikerrel fejezhesse be tanulmányait.

Első diplomáciai kiküldetésének színhelye Bucuresti volt

és így alkalma volt arra, hogy azt az országot, amelyben most fontos diplomáciai küldetést teljesít, megismerje. Bucurestiből Belgrádba, majd már

mint meghatalmazott minisztert Rómába helyezték.

Innen vezényelte kormány Varsóba, ahonnan a német megszállás következtében került vissza újra Budapestre.

Hóry András dr. kitűnő diplomata és igen nagy tudású külpolitikus. Tökéletesen beszéli az angol, francia, német és olasz nyelvet.

Diplomáciai megbízatásai közben egy ideig Kánya Kálmán volt magyar külügyminiszter állandó helyettese is volt és mint ilyen, tökéletesen tisztában van a délkelet-európai problémákkal. Mint tagátagja ismerte meg Erdélyben, ahol édesanyja, öv. Hóry Béláné sz. Magyar Ilona és húga élnek, minden évben megfordult. Ilyenkor a kolozsvári Marechal Foch-ucca 43. sz. alatti házukban lakott, vagy a Székelyudvarhely közelében lévő Homoród-fürdőn, ahol a családnak több kisebb birtoka és villája van. Ezt az utat minden évben megtette, bárhol is volt kiküldetése.

Erdélyt, mint itteni születésű ember, tökéletesen ismeri

és talán ez volt elsősorban az az indító ok, amelyért a magyar kormány a tárgyalások vezetőjeként éppen őt szemelte ki.

A magyar bizottság másik kiváló és ismert tagja Zilahy Sebes Jenő, a külügyminisztérium sajtóosztályának helyettes főnöke. Ő is erdélyi származású és rendkívüli képzettségének köszönheti, hogy rövid idő alatt nagy diplomáciai karrieri futott be. A külügyminisztériumi sajtóosztály helyettes főnöke fia Sebes Dénesnek, a Magyar Földhitelintézet vezérigazgatójának, aki maga is az erdélyi közelet egyik kimagasló személyisége.

(—) Új baptista imaház épül Temesvárott. Az erzsébetvárosi Martirul Ciordas uccában új baptista imaház épül. Az építkezés annyira előrehaladt, hogy a bokrétaünnepet is megtartották már és megkezdtek a tető cserépezését. Az épületnek az ucca felőli részéről nyílik a tágas materem, mögötte következik a keresztelő helyiség a nagy vízmedencével és még néhány más helyiség egészíti ki az épületet. Az új baptista imaházat még az ősszel felavatják.

(—) Születések. Az anyakönyvi hivatalban a következő születéseket jelentették be: Körényi László Ferenc asztalos Mária nevű leánya, Procker János mészáros Ádám nevű fia és Cornistean Ioan tisztviselő Mária nevű leánya.

(—) Házasságok. Az anyakönyvi hivatalban szombatn a következő házasságokat kötötték. Andrei Ioan cipész és Cociuba Florea, Tapalaga Virgil tisztviselő és Marinescu Constanta, Santa István kalapos és Béres Anna, Kovács József cipész és Vogel Margit Ilona, Uliczai János pincér és Briza Melania, Lőrincz Ferenc munkás és Kalapács Gizella, Turda Teodor kertész és Moholean Mária, Mayer András hentes és Ács Juliánna.

Dávid Ferenc az első unitárius püspök, aki ezt megelőzően katolikus pap és evangélikus majd református püspök is volt

A kolozsvári Dávid nevezetű katolikus, polgári családtól 1510 augusztus 19-én nagy örömmel érte. A jámbor Dávidné asszony ezen a napon fiúcsának adott életet, aki a Szent Mihály templomban megtartott keresztelésén a Ferenc nevet kapta.

Dávid Ferenc születésének most van négyszázharmincadik fordulójára és ősszel lesz háromszázhatvanegy éve annak, hogy folyton tépelődő lelke megnyugodott és prédikáló ajka elhallgatott.

Születése és halála között hatvankilencszer váltakozott nyár, őszi, tél és tavasz. Ennek a hatvankilenc évnek több, mint kétharmadát folytonos tépelődéssel, kutatással, buvárkodással töltötte:

— Isten, földnek és mennynek Ura, minden élő és élettelen teremtmény Alkotója, mi a lényeged és milyen legyen a helyes felfogásunk Rólad?

Minden tanulmányozásával, elmélyülésével és bölcselkedésével erre a kérdésre kereste a feleletet. És amikor azt hitte, hogy megtalálta, kételkedni kezdett annak helyességében, tökéletességében és nem hitte biztosan, hogy sikerült-e megfejtenie a

Legfőbb Lény, a Lelkek Lelkének mibenlétét s mert nem akart Isten előtt — akit mindenekfelett imádozott és félt — tévedésben maradni, azért ment a lelki gyötörések golgotás útján hogy megközelítse a Mindenhatót.

Dávid Ferenc életének sok állomása volt és mindegyik jelentősnek mondható.

KOLOZSVÁR. Születése helyén nyílt szája először imára. Ott tanulta meg a keresztetvést: Az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek nevében, ámen! Tisztelet a Szentháromságot.

GYULAFEHÉRVÁR. Miután Kolozsvárról el-sajátította a tudás alapelemeit. Gyulafehérvárra vitte apja. Tudós tanárok keze alá került, akiknek ösztönzésére, mire felsérdült és az Erdélyben elsajátítható tudományt elsajátította, külföldre ment.

WITTENBERG. Hittudományt tanult és ájtatosan járt be a vártemplom kapuján, amelyre néhány esztendő előtt Luther Márton ágostonrendi szerzetes a maga kilencvenöt tételét kifüggesztette. Ezt a kilencvenöt tételét a fiatal Dávid Ferenc akkor még erősen kárhoztatta.

PÁDUA. Szent Antal városra volt életének újabb állomása. Az egyetem teológiai szakának magiszterét hallgatta. Magába szivta azok tanítását, de már akkor kérdezte magában: Valóban olyan-e Isten, mint ezen írástudók hirdetik? Meggyőződésel igennel válaszolt magának, majd az egyetem oklevelével hazatért bérces hazájába.

BESZTERCE. Két éven át volt a besztercei katolikus gimnázium igazgatója. Biztos kenyerre lehetett volna ott életfogytiglan ha egyre jobban nem fordultak volna tépelődései. Az egyházatyák és a szentírás tanulmányozásában s elmélikedésben akart volna kivezető utat keresni, azonban mindegyik nem volt ideje. Tulságosan lekötötte az iskola és azért otthagya.

PÉTERFALVA. Mint felszentelt katolikus pap került a kis faluba püspökségére. Most már elég ideje volt vallási buvárkodásra. Elővette Luther Márton kilencvenöt tételét és különböző hitvitázó iratát. És egyszerre úgy vélte, mintha eddig hibás úton járt volna. Rátért Luther ösvényére és az új vallás apostola lett, de magával vitte az új karámba összes híveit, akiknek továbbra is papja maradt, de már a református hiten.

KOLOZSVÁR. Dávid Ferenc, mint lutheránus lelkész tér vissza szülővárosába és ellenzője lesz a katolikus vallásnak, amelyben felnőtt és a melynek papja volt. Nem gonoszságból cselekszik ezt, hanem jóhiszemű meggyőződésből. De nemcsak a katolikusok ellen küzd, hanem a már akkor jelentkező kálvinisták ellen is. Dávid Ferenc, akit közben a lutheránusok püspökké választottak, abban is követi Luthert, hogy megnövelje. Feleségének a keresztneve is Katalin, akár Luther Mártonnak. Felesége Barátosi kolozsvári főbíró leánya.

NAGYENYED. Dávid Ferenc addig hadakozott Kálvin János híveivel és addig vitázott velük, amíg újra ketélyek támadtak szívében: hátha ezeknek van igazuk? Kálvanciéi Sánta Márton, Sztankárosh, Heltai Gáspár, Szegedi Lajos, Méliusz Péter és Enyedi Lukács kálvinista prédikátorokkal addig disputált, amíg gondolkozása átalakult és maga is kálvinista lett. Most már ezek választották meg püspökké.

TORDA. Amíg 1566-ban eljutott a tordai zsinatra, korszakos találkozásai voltak Blandrata György udvari orvos urammal, aki Lengyelországból magával hozta a kialakuló unitárius vallás csi-

ráit. Istenkutató lelke megest elfordult az általa hirdetett tanoktól és úgy vélte, hogy mindaz, amit idáig hirdetett, téves volt, de vallotta, hogy most már sikerült az igazi megoldást megtalálni a lelkében olthatatlanul égő kérdésre. Egy az Isten és oszthatatlan, — hirdette és tagadta a Szentháromságot, amelyben eddig szilárdan hitt volt. A tordai országgyűlésen rendületlenül hirdette immár unitárius hitét és ennek a vallásnak megnyerte János Zsizmond erdélyi fejedelmet és számos főembert, többek között Békési Gáspárt, Hagymási Kristófot és Csáky Mihályt. Harmadszor is püspökké választották Dávid Ferencet, de immár unitárius püspökké, a világ első unitárius püspökévé.

DEVA. Mint a Kőműves Kelemen által épített

A tengelyhatalmak azt kívánják, hogy Görögország mondjon le az angol szavatosságról

Német vélemény szerint Epirus tartomány és Korfu-szigetének Albánia részére való átengedésével megoldódik a kérdés

A Daut Hodzsa albán vezér meggyilkolása körül támadt olasz—görög feszültség a jelek szerint messzemenő következményekkel fog járni. Több oldalról érkezett jelentések úgy látják, hogy Görögországgal szemben olasz-albán részről területi követeléseket támasztanak és az Univer-sal berlini jelentése szerint a német kormány hivatalosan

azt a véleményét fejezte ki Athénben, hogy német részről is Korfu szigete és Epirus tartomány átengedésével vélik a kérdést a legjobban megoldhatónak.

Olaszország felvetette azt a kérdést is, hogy vajjon görög részről hogyan tartották be a semlegességet s a belgrádi Politika úgy tudja, hogy

a tengelyhatalmak óhajtsa, hogy Görögország mondjon le az angol szavatosságról.

Albán részről élesen szembeszállnak azzal a görög állítással, hogy Hodzsa rablóvezér lett volna. Közlik a meggyilkolt albán életrajzát. Eszerint Hodzsa valóban hosszabb ideig bujdosott több társával a hegyekben, de ezt azért tette, mert verébösszűt esküdött a görög hatóságok ellen nagybátya meggyilkolásáért.

Görögországban nagy megdöbbenést és részvétet keltett az a hír, hogy a Helle cirkálót ismeretlen tengeraltjáró megtorpedózta és a hajó legénységének huszonhét tagja elpusztult.

Részletes jelentéseink a következők:

Az Univer-sal berlini jelentése szerint, az athéni német követ közölte a görög külügy-minisztériumban, hogy a német birodalom az albán-görög kérdés sürgős megoldását óhajtsa.

Németország úgy véli, hogy a megoldás legjobb módja az volna, ha Görögország Korfu-szigetét és Epirus tartományt átengedné Albániának.

Németországnak nem áll szándékában tulozni az albán kérdést, a kezdeményezés teljesen Olaszország kezében van.

Több olasz lap, közöttük a Telegrafo is azt írja, hogy

a kérdés megoldása Epirus tartomány Albánia részére való átengedése.

A FELMERÜLT KÉRDÉST NEM LEHET SAJTÓVITÁVAL ELINTÉZNI

Rómából jelentik: A Stefani ügynökség diplomáciai szerkesztője azt írja, hogy az albán és olasz sajtó bizonyítékok alapján már megállapította Hodzsa meggyilkolásában a görög kormány vétkeességét.

vár börtönének lakója eleget gondolkozhatott azon, miért is került a nyirkos cellába? Lám, mint unitárius püspök sem tudott megnyugodni és szabadulni kintöz kételyektől. Hátha még mindig nem találta-e a helyes utat? Hátha még mindig nincsen tisztában Isten lényegével? Hátha valahogyan másként van mégis, mint amilyen eredményre jutott. Még jobban akarta megközelíteni Istent és ellentétbe jutott saját legjobb híveivel, vallásalapító társaival. Konokul vitázott velük, de azok nem győzvének érvekkel, egyszerre holtig tartó tömlőre ítélték és a dévai vár földalatti sötét ódújába dobatták. Néhány hónapi raboskodás után a testileg és lelkileg törődött aggyastván megszűnt élni. Lelke felröppent az égbe, ahol nagy fényességben meglátta gyötörései, tépelődéseire, kutatásaira a feleletet. Szemtől szembe került Istennel és pillanatok alatt tisztában volt annak lényegével. A mennyországban megbékélt a lelke és a többi üdvözültekkel együtt zengi Isten dicsőségét: az idők végtelen végeig.

Születésének négyszázharmincadik évfordulóján gondoljunk tiszta szívvel Dávid Ferencre, bármily valláson is legyen. Nyughatatlan ember volt, de amit tett, csak azért cselekedte, mert egyre jobban akarta megismerni Istent és azt hitte, hogy a különböző vallásokon és a különböző tanokon keresztül jobban jut el hozzá. **Kubán Endre.**

Az angol lapok és ügynökségek azt a hírt terjesztették, hogy Albániában olasz ellenes mozgalom ütötte fel a fejét.

A görög sajtó megpróbálta az athéni kormány felelősségét elhárítani és e célból olyan hamis adatokat közölt, amelyek meggyalázzák az áldozat emléket.

Mindezek a kísérletek hiábavalók, mert Hodzsa meggyilkolása súlyos kérdést vetett fel és mindazok, akik Albániára akartak szujtani, Olaszországnak kell feleljenek.

Anglia rossz tanácsadója volt Görögországnak, amelyre ráerőszakolta protektorátusát. Az angol—görög összeesküvés első vonalba helyezi a szerződés revíziójának szükségességét, amely szerződésekből Albániának csak kára származott. Ezek a kérdések közvetlenül érintik Albánia és Olaszország életbevágó érdekeit és ezeket nem lehet a Görögország által megindított sajtóvitákkal elintézni. Azt hisszük, hogy igazunk van, amikor feltételezzük, hogy a római kormány tisztázni fogja a görög kormány magatartását. Mindazok, akik felelősek az athéni kormány politikájáért, bebizonyíthatják, hogy el akarják-e ismerni Albánia és Olaszország jogait.

ALBÁNIÁBAN NEM VEZETÉK BE AZ OSTROMÁLLAPOTOT

Az olasz—görög ellentét foglalkozik a Deutsche Diplomatische Politische Korrespondenz is, amely többek között ezeket írja:

— Ugyanaz az Anglia, amely Daut Hodzsa megölésétől kapcsolatban állítólagos albán zavargásokról terjesztett híreket, most azt a hírt dobta a világ közvéleményébe, hogy a Helle nevű görög cirkálót olasz tengeraltjáró torpedózta meg. Olaszország ezt a hírt már megcáfolta, amikor hivatalosan is közölte, hogy a szerencsétlenség környékén egyetlen olasz tengeraltjáró sem tartózkodott. Churchill újabb fogásáról van szó, amely azonban nem sikerült. Olaszországot nem lehet eltéríteni, hogy ebben a kérdésben is az igazságot kiderítse.

Rómából jelenti a DNB:

Azt az angol forrásból eredő hírt, mintha Albániában az ostromállapotot kihirdették volna, hivatalos olasz körök a legfeszélyesebben cáfolják. Megállapítják, hogy Albániában semmiféle csapattöredék nem történt, amint azt Londonból érkező jelentések mondják.

(Rador)

KÖZGAZDASÁG

Nagy kedvezmény a pénzügyi kihágások rendezésénél

Szeptember 30-ig rendezhetők a folyamatban levő kihágási ügyek

Leon pénzügyminiszter által elkészített kihágási bírság fizetésének enyhítéséről szóló rendelet törvény megjelent a hivatalos lapban. A rendelet törvény indoklása felel meg, hogy bár már 1940 április 1-én megjelent hasonló törvény, amely a kihágások kedvezményes likvidálását lehetővé teszi, mégis azzal sokan nem éltek, részben katonai összpontosítás, részben pedig pénzügyi miatt. A miniszter tovább folytatván a kincstár és az adókötelesek közötti párhuzamos szellem kiépítése, lehetővé tette a mostani törvény által a bírság alól való szabadulást és pedig igen kedvező feltételek mellett. Kiemeli még az indokolást, hogy jórészt kisemberek estek kihágásba a törvények labirintusában való járatlanságuk miatt, sok esetben rosszhiszeműség sem terheli őket, csak egyszerű hanyagság, mulasztás, mint például a vallozások benyújtásának elmulasztása.

A törvény 100.000 lejig terjedő kihágások esetén lehetővé teszi a végleges rendezést, ha az illeték fele és a bírság 3 százaléka befizetését nyer. A 100.000 lei úgy értendő, hogy ha ezt meg nem haladó összegre kellene az adózónak illetékben és bírságban együttvéve fizetni.

A 100.000 lein felüli kihágások esetében az illeték 60 százalékát és a bírság 2 százalékát kell megfizetni. Mindkét esetben a fenti végleges rendezésnek 1940 szeptember 30-án estig meg kell történnie.

MILYEN KIHÁGÁSOKRA VONATKOZIK A TÖRVÉNY?

A következő törvények alapján megállapított kihágásokra vonatkozik a mostani törvény kedvezménye; egyenes adó törvény, bélyeg, forgalmi és fenyűzési, látványossági, gépkocsi, szeszitalok eladása, vám, zavar-törvények.

Olyan esetben, amikor csak bírságot kell fizetni, mert illeték nincsen, akkor 3 illetve 2 százalékkal lehetséges a végleges rendezés aszerint, hogy a bírság összege alul van-e a 100 ezer leinél vagy ennél több.

CSAK A MÁR MEGÁLLAPÍTOTT KIHÁGÁSOKRA VONATKOZIK A TÖRVÉNY.

A rendelet törvény mindazon pénzügyi kihágásokra vonatkozik, amelyekre nézve 1940 július 31-ig a kihágást megállapító jegyzőkönyv beiktatott. Ha azonban a fél fellebbezése folytán — az ügyben bírói hatóság jogerősen intézkedett úgy a kedvezményes likvidációnak már nincsen helye. Kivételt képez az az eset, amikor a bírói hatóság a kihágást elkövető fél távollétében tárgyalta az ügyben.

Ha a fél fellebbezése folytán a bírság felszámított, úgy helye van a kedvezményes rendezésnek a felszámított bírság erejéig.

A temesvári szállító cégek szakértekezletet tartottak a két százalékos nemzetvédelmi adóval kapcsolatban

A temesvári szállítványozási cégek a két százalékos nemzetvédelmi adónak, augusztus tizedikén történt módosításával kapcsolatban szakértekezletet tartottak, amelyen az illeték leróvásának módjait tüzetesen megbeszéltek. Erről az értekezletről körlevelet bocsátottak ki, amely többek között ezeket tartalmazza:

Az 1940 augusztus 10-i számú hivatalos lapban megjelent módosító törvény szerint augusztus tizedikétől kezdődően árut akár magántulajdonban, akár köztulajdonban levő szállítási eszközzel kizárólag oly okmány kíséretében szabad fuvarozni, vagy azzal kapcsolatos szállítványt eszközölni, amely okmányon (számla, szállítójege, bón stb.) le van róva a 2 százalékos nemzetvédelmi adó. Azok a cikkek, vagy közhiatalok címére szóló szállítások, amelyek a 2 százalékos nemzetvédelmi adó alól mentesek, szintén kísérő irattal (számla, bón, szállítójege) vehetők csak át fuvarozás, vagy szállítványozás végett. Ezen esetben a kísérő iraton az eladó köteles megjelölni a bélyeg alól mentesség jogcímét.

Az a szállító, aki árut fuvaroz, vagy szállítványoz kísérő irat nélkül, a kincstárnak járó bélyegdíj tiszteletével és 50 ezer lejig terjedő fix bírsággal sújtandó.

A FOLYAMATBAN LEVŐ FELLEBBEZÉSEK LEZÁRÁSA

Nem vonatkozik a törvény az 1934 április 1. előtt elkövetett kihágásokra, mert e tekintetben már intézkedik a kincstári követelések felszámolásáról szóló 1940 április 1. törvény.

A törvény értelmében történt rendezés magába foglalja az összes bírói vagy közigazgatási úton történhető jogorvoslatról való lemondást még akkor is, ha azok már a bírság előtt vannak. A vonatkozó ügyesomókat lezárják. Ha a bírság később mégis ítéletet hozna, ez a végleges rendezés helyzetén mitsem változtat.

Ha a fél már részben rendezte a bírságot — akár az 1940 április 1-i könnyítési törvény alapján — a megmaradt rész tekintetében a mostani kedvezményes rendezés igénybe vehető. A már fizetett rendezési összegek bgtudatnak a mostani törvény szerinti kötelezettségbe, de ha a fél már többet fizetett, mint amennyit a mostani törvény szerint fizetnie kellene, úgy visszatérítésnek nincsen helye.

NEM LEHET A JÖVŐBEN A BÍRSÁG FIZETÉSÉT FELFÜGGESZTENI

A rendelet törvény általános és a jövőre is kiható intézkedése, hogy a jövőben közigazgatási úton nem lehet megsemmisíteni, módosítani bírságokat, ha az illeték és bírság összege a 100 ezer leit meghaladja. A 100 ezer leit meg nem haladó összegeknel a pénzügyi eljárási törvény 48. szakaszában foglaltak érvényben maradnak.

A mai nappal hatályát veszti a kihágások fizetése tárgyában adott haladék, részfizetés vagy a végrehajtás felfüggesztése. Sem a bíróság, sem a miniszter nem adhat a jövőben haladékot, vagy felfüggesztést a mostani törvény hatálya alá eső kihágások esetében. Az a körülmény, hogy a kihágást kedvezményesen lehet rendezni, nem jelenti, hogy a végrehajtás nem folytatható.

A törvény hatálya alá tartozó kihágások esetében a feljelt díj nem lehet nagyobb mint amennyit a kincstár a bírság 2 és 3 százalékában bevesz.

AKIK SZEPTEMBER VÉGÉIG NEM FIZETNEK...

Mindazok, akik kihágási ügyeiket a törvény kedvezménye alapján nem fizetik, elvesztik jogukat minden szállításra és a pénzügyi eljárási törvény szerint üldözötnék és pedig úgy, hogy 1940 december 1-ig be fogják hajtani a tőlük járó összegeket. A pénzügyigazgatók, ellenőrök, adóhivatali főnökök és a végrehajtók felelősek azért, hogy a szükséges biztosítási intézkedések megtörténjenek és mulasztás ne álljon be az állam követelésének kielégítése tekintetében.

zéken, amelyben a vevő feltüntetni köteles a fuvaros nevét, a fuvarozás díját és a keltét.

e) Ha a vevő fél saját szekerével hozatja el az eladótól áruját, a helyi szokásoknak megfelelő fuvarozási összeg után szintén le kell róva a 2 százalékos egy részéről kiállítandó jegyzék alapján, a melyet az áruól szóló számlához (bónhoz, szállítólevélhez) kell csatolni.

Hasonló eljárás követendő a postaküldeményeknél is.

A fuvardíj után és szállítási költség után járó 2 százaléknak fenti módon való leróvása 1940 aug. 10-től eszközöndő a fél terhére.

ADÓKEDVEZMÉNYBEN RÉSZESÜLNEK A KATONAI SZOLGÁLATRA BEHÍVOTT SZABADFOLGALKOZÁSÚAK ÉS KISIPAROSOK. Bucurestiből jelentik: A pénzügyminisztérium adócsökkentésben részesíti a katonai szolgálatra behívott szabadfoglalkozásúakat és kisiparosokat. A vonatkozó utasításokat már megküldték az alantaszervezetnek. Az adócsökkentést az illetékes pénzügyigazgatóság bírálja el, de az engedmény nem lépheti túl az állami és adócsökkentés összegének a felét.

Magántisztviselő a pénztároskasszony? Érdekes elvi jelentőségű perben dönt legközelebb másodfokon a kolozsvári törvényszék. Egy kolozsvári cukrászda egy kisasszonyt kizsákolgató minőségben alkalmazott, majd később megbízta a pénztárosnői teendővel. Másfél évi szolgálat után a cég a leányt elbocsátotta 14 napi felmondással. Az alkalmazott a helyi munkabíróság előtt pert indított a cukrászda ellen, arra hivatkozva, hogy mint pénztárosnő nem munkás-leánynak, hanem tisztviselőnek tekintendő, akit egy évnél hosszabb ideig való szolgálat után nem 14 napi, hanem 3 hónapi felmondási idő illet meg. A munkabíróság a követelésnek helyt is adott, kimondva, hogy az alkalmazott intellektuális munkát végzett, tisztviselőnek tekintendő, akit az adott esetben indokolatlan felmondás miatt a három hónapi felmondási időre járó fizetésen kívül további három hónapi kártérítés illet meg. Az ítélet ellen a munkaadó a törvényszékhez fellebbezett, a következő indoklással: a cukrászda nem kereskedelmi, hanem kisipari jellegű vállalat és így alkalmazottai nem minősíthetők tisztviselőnek, hanem csak ipari munkásoknak, illetve munkásleányoknak. Ugyanezt az álláspontot foglalta el egyébként a magánalkalmazottak céhe is, amely a pénztárosnőket és felőrönöket, amennyiben cukrászdákban, kávéházakban és hasonló fogyasztási helyiségekben dolgoznak, munkásleányoknak minősíti. A bíróságban legközelebb dönt a törvényszék.

A NEMZETVÉDELMI ILLETÉK LERÓVÁSA. A Kereskedők Egyesülete nyomatékosan figyelemfelhívást a kereskedőket, hogy a sajtóban elterjedt téves híradásokkal szemben, a temesvári pénzügyigazgatósághoz nem érkezett olyan rendelet, amely a 19 lein aluli összegeknel mentességet engedélyez a 2 százalékos nemzetvédelmi bélyeg leróvása alól. Tehát már 1 leu vásárlástól kezdve változatlanul le kell róni 50 lejig az egy leu, azonfelül pedig a 2 százalékos bélyeget. Az érdekteltek a minisztériumot kérték ugyan, hogy bizonyos összegig mentesítse a vásárlásokat a bélyeg alól, azonban ezen kérelem a mai napig érdemleges elintézését még nem nyert.

Felozsolt a legfelsőbb kartelbizottság. Bucurestiből jelentik: A nemzetgazdasági minisztérium törvénytervezetet állított össze, amely a minisztérium mellett működő különféle bizottságok, tanácsok módosításáról, vagy megszüntetéséről intézkedik. A törvénytervezet értelmében megszüntetik a legfelsőbb kartelbizottságot, a mérték, súly, és fényjelző hivatalok igazgató tanácsát, a beszerzési kormánybizottságot és a tiltott üzlekedés ellenőrzésével megbízott hivatal, amelyek a minisztérium más igazgatóságainak hatáskörébe mennek át.

A kolozsvári iparkamara hivatalból türi azokat a cégeket, amelyek nem teljesítik a céghivatalnál szemben fennálló kötelezettségeiket. A kolozsvári iparkamara titkári hivatalánál szerzett értesülésünk szerint a kamara cégjegyzői hivatala megkezdte a kolozsvári cégeknek azt a felülvizsgálását, amelyet a kamara egyéb területén már végrehajtott. Mindazokat a cégeket, amelyek ténylegesen nem működnek, anélkül, hogy töröltették volna őket, vagy melyek tulajdonosai az állampolgársági felülvizsgálással kapcsolatos törvényes kötelezettségeinek augusztus végéig nem tesznek eleget, hivatalból törölni fogják a cégjegyzékből. A kamara területén közel ezer olyan cég van, akikre ez a felszólítás vonatkozik.

A hivatalos devizaárfolyamok. A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai a következők: (Az első szám a vételt, a második az eladást jelenti): 107 százalékos felárral: angol font 851.86—877.37, dollár 211.65—217.97, svájci frank 48.13—49.58, palesztinai font 852.84—878.40, egyiptomi font 873.54—899.78. Devizák 38 százalékos felárral: angol font 567.87—584.91, svájci frank 32.15—32.78, francia frank 3.24—3.31, márka 49—50, olasz líra 7.17, (felár nélkül) pengő 26.50—27 (felár nélkül), cseh korona 4.68—4.77, dinár 2.89—3.05 (felár nélkül), török líra 82.92—92.

A Magyar Gazdasági Egylet közleménye

Hüssertés, vagy zsirsertés?

Megyénk sertésállományának túlnyomó része mangalica fajtájú, a kitenyésztésnek, fajtisztaságának és felnevelésnek meglehetősen nagy változatosságában. Egyes közlegyekben azonban kezdik már a hüssertésnek a (Yorkot) is tenyészteni. Az EMGE sertés mozgalma során néhány gazdákörünk fajtiszta felbugatott York kocákhoz jutott és ezeknek utódai további szétosztásra kerülnek.

Ha valaki a lassú fejlődésű, keveset (5-8 darabot) malacozó mangalicát összehasonlítja a gyorsan növekedő, hatalmas testű, sokkal szaporább (10-14 darabot malacozó) Yorktal, felvetődik benne a kérdés, hogy miért is ne térjen át a mangalicáról erre a sokkal többet ígérő fajtára?

Aki azonban azt gondolja, hogy ez a kérdés egyszerűen megoldható azzal, ha az ember a mangalica koca helyett Yorkot állít be tenyésztésbe, vagy vesz meg híznokot — nagyot csalódhatik. Mert nem szabad azt gondolni, hogy a hüssertés ugyanolyan tartás mellett, amilyenben a mangalicát részesítjük, nagyobb hasznot, több malacot, gyorsabban növekedő élősúlyt fog eredményezni.

A hüssertés nagyobb igényű állat, mint a zsirsertés. Gondosabb ápolást, bőségszerű — különösen fiatalkorában felnevelésben gazdagabb — takarmányozást igényel. Nem tudja úgy kiharcolni a kevésbé jó legelőket. Érzékenyebb az időjárás viszontagságai iránt és a betegségekkel szemben. Ezek azok az okok, amelyek miatt nem egy kisebb vagy nagyobb gazda, aki régi mangalicát helyett a hüssertésre tért át, rövidbe, vagy hosszabb próbálkozás után visszatér régi fajtájához.

Dorner Béla, a híres sertészakértő szerint nem való a hüssertés oda, ahol ahhoz vannak szokva, hogy reggel kimegy az egész házra a földre, bezárja a kaput, a disznót kicsapja a legelőre és este, ha hazajön, dob neki pár marék tengeriszemet, azután egy bottal beveri az éhes, türelmetlen viselkedő állatot a piszokba, az ólba és ezzel elvégezte napi állattartási teendőit. Az ilyen gazdáknak a folyton „szakra leső” angol sertés valószínűleg terhére van, amint a pár marék tengeri sól még jól nem lakva, a konyhaajtó ostromolva újabb adományért (mert gyorsabb növekedésért) fogva többször eszik, mint a konkláti tudó magyar.)

Ahhoz, hogy a hüssertés tartása hasznozhozó lehessen olyan takarmányokról kell gondoskodni, amelyek az állat nagyobb fehéreigényét kielégítik. Ilyen takarmányok: a tejszövetkezetek szeparátoraiból kikerülő soványtej, a vágóhidaktól beszerezhető vér, vér- és niúlsajt, továbbá a zöldherez, lucerna, vagy szénájukból kalapácsos darálóval készített élelmény, a borsófélék, a szója, az olajpompásacsák. Tisztán csak árpával nem lehet a hüssertést rendszeresen felnevelni, még kevésbé kukoricával, amely elsőrendű hizláóabrák, de malacnevelésre alkalmatlan, mert főképpen csak zsír termel, már pedig minden növekedésben lévő állatnál elsősorban az izomzat (hús) fellesztésére kell törekedni, mert ha ez és az ugyanolyan fontos szerepet betölteni hivatott csontozat nem elegendő felett, akkor az állat későbbi életszakában olyan bajok fognak betörtetni, amelyek hasznosítását meghiúsítják.

A hüssertés tartásának az nem akadály, hogy nem tudja a háztartás zsirszerűségét kielégíteni. Az őregbő korban hibába fogott hüssertés is tekintélyes mennyiségű zsírt rak magára. Eppen csak hogy a zsír nem olyan elkelő, mint a rakódik le testébe, mint a zsirsertésnél. A „koczsvári szalonna” néven ismert, húsretekkel átszótt szalonna hüssertések terméke, a mangalica adja viszont az egyenesen fehér, húsmertes táblasalonna. A fiatal hüssertés finom hentesárú készítésére való, így különösen az u. n. „aragál” sonka termelésére. Ahol ilyen finomabb hentesárúkat nem készítenek, ott nem is fizethetik meg kellőképpen a fiatal hüssertést, tehát az ilyen helyeken csakis abban az esetben indokolt a York és más hüssertésfajták tartása, ha saját használatra szánjuk, vagy ha az exportról meg van szervezve, mint például a bányászati területeken. Viszont a mangalica iránti kereslet általánosabb, értékesítése nem kerül annyi utánajárássá.

Mindezeket megfontolva, világos, hogy egyes vidékeken, egyes gazdaságokban a zsirsertés, másutt a hüssertés tartása lesz ajánlatosabb. De mind a két tenyészirány mellett a sikernek biztosítéka csakis a szakszerű felnevelés és takarmányozás lehet.

(=) A gyárak ellátása nyersanyaggal. A királyi helytartóság munkabizottsága Ciupe Gheorghe dr. vezértitkár elnökletével tartott ülésén jóváhagyta Lugos városának közmunkaprogramját. Foglalkoztak azután a helytartóság területén levő gyárak és azok munkásainak ügyével. Megállapították, hogy több gyár nyersanyaghiány miatt kénytelen volt üzemét csökkenteni, vagy teljesen beszüntetni, ami a munkásokra nézve hátrányos. Elhatározták, közbenjárni a kormánynál, hogy a gyárak nyersanyagot és ezenkívül állami rendeléseket kaphassanak. Ezzel együtt felhívják a gyárakat, hogy munkásikat foglalkoztassák olyan mértékben, hogy azok megélhetése biztosítva legyen. Elhatározták azt is, hogy a kormánynál a rekvirálási bönök kifizetése érdekében közbenjárni.

SPORTSEMÉNYEK

Tévedésből maradt ki a Chinezul a B-ligából

Megírtuk, hogy a szövetség kijelölte a B-ligában szereplő csapatokat, melyek közül azonban a Chinezul érthetetlenül kimaradt. A Cinezul vezetősége táviratilag érdeklődött Bucurestiben, hogy miért maradt ki a B-liga csapatai közül. A táviratra válasz még nem érkezett, de máris kiderült, hogy a lila-kék csapat csak tévedésből maradt ki a hivatalos összeállításból. Ezt írta Liviu, a szövetség főtitkára is megerősítette, aki most tért vissza Bucurestiből Temesvárra. Így tehát a Chinezul továbbra is a B-ligában fog szerepelni.

A Ripensia és a Chinezul ma Aradon, illetve Resicán vendégzerepel

A Ripensia ma, vasárnap Aradon játszik a Gloria csapatával. A temesvári együttes legjobb összeállításban utazott Aradra, ahol a komoly mérkőzésen kipróbálják az őszi bajnokságban szereplő csapatot. A Chinezul ma, vasárnap Resicán az UDR ellen játszik revánsmérkőzést. A lila-kék csapat az elmúlt vasárnap félútcát góllal győzte le a resicai együttest, amely ma akarja kiköszörölni a csorbát.

A Venus, Rapid FC és Ploesti FC visszavonultak a nemzeti bajnokságtól

Óriási szenzáció erejével hatott az a hír, hogy a Venus, Rapid FC és a Ploesti FC visszavonultak a nemzeti bajnokságtól. A visszavonulás oka az, hogy ilyen módon tiltakoznak a szövetség tanács szerdai határozatai ellen.

Asbóth nyerte a gödöllői nemzetközi teniszverseny férfi egyesét

A gödöllői nemzetközi teniszverseny aranyserleg nagydíjas férfi egyesét a magyar Asbóth nyerte, aki a döntőben az olasz Romanoni 5:7, 8:6, 6:3, 6:1-re verte. Az elődöntők eredményei a következők voltak: Romanoni—Puncsee 6:3, 6:2, 6:2. Női egyesben a következő érdekesebb mérkőzések voltak: Somogyi—Insits 6:1, 6:3, Bárd—Florán 6:1, 6:3.

Sporthírek mindenfelől

Elmarad a Victoria — Universitatea minősítő mérkőzés. Tekintettel arra, hogy a kolozsvári egyetemi csapat bekerült az A. osztályba, szükségtelenné vált a minősítő mérkőzés megrendezése. A két kolozsvári egyesület érdekeit Buteanu Aurel dr. védte a fővárosban. A szövetségnél nem tudtak határozni, hogy a két csapat közül melyik kerüljön be az A. osztályba, ezért sorsrúzsáshoz folyamodtak. Itt a szerencse a diákoknak kelvezett, míg a Victoria minősítő mérkőzést játszik az aradi Gloriával.

Elmarad a német-román válogatott mérkőzés. A német labdarúgószövetség már összeállította a idei válogatott mérkőzések sorrendjét. Feltűnik, hogy ebből az összeállításból hiányzik a Románia ellen válogatott mérkőzés. A német válogatott programjegyébként a következő: szeptember 1-én Finnország ellen Lipcsében, szeptember 15-én Szlovákia ellen Pozsonyban, október 6-án Magyarország ellen Budapesten, október 20-án Bulgáriával, valamelyik németországi városban, november 3-án Jugoszláviában.

A moszkvai Spartak újabb győzelme Bulgáriában. A moszkvai Spartak, amely Bulgáriában vendégzerepel újabb mérkőzést játszott le a Lewszky ellen, amelyet 7:1 arányban sikerült legyőznie. A szovjet labdarúgócsapat kiváló játékot mutatott, amely mindvégig lekötötte a közönség figyelmét.

Több játékos szereplési jogát felfüggesztette a szövetség. A labdarúgószövetség átigazolási bizottsága legutóbb foglalkozott azoknak a játékosoknak a helyzetével, akik a törvényes határidőn belül nem kérték a hivatalból való átigazolásukat, de időközben új igazolást írtak alá. Ezek a játékosok megmaradnak régi egyesületüknél, de október 1-ig nem vehetnek részt mérkőzéseken. Az ismertebb játékosok a következők: Chiroiu, Szántai, Cociuban II, Branda-bur.

Csikszeredán a Klinger szövetség labdarúgócsapata (Sepsiszentgyörgy) barátoság mérkőzés keretében a Csikszeredai Sp. C. együttesét 7:2 (3:2) arányban győzte le Bogá Ferenc (4), Botos (2) és Láng Fülöp góljaival. Csikszereda góljait Bogos Ernő és Sprencz Pál lőtték.

Kettős rekordjavítás Stockholmban. A stockholmi szenzációs 3000 m-es síkfutó világrekord értékét nagyban növeli az a körülmény is, hogy a másodiknak befutó szintén svéd Hägg ideje is (8 perc 11.8 mp.) jobb a régi világrekordnál. Kelenről még mindig nem érkezett híradás.

A labdarúgószövetség figyelmezteti az egyesületeket, hogy csakis a szövetség által elismert edzőket szerződhetnek le.

A német vízipólcapat győzelme Bécsben. A Budapestre utazott német válogatott vízipólcapat útközben Bécsben két edzőmérkőzést játszott az Evas csapatával, melyet 6:0 (4:0) és 7:1 (3:1) arányban győzött le.

Románia uszójabajnokságait augusztus 23—25-ik napján Bucurestiben rendezik meg az obori uszodában.

Az országos teniszbajnokságokat szeptember 18—22-ik napjára halasztották.

Praszler az FC Ploesti csapatában. Praszler Gyula, az AMTE volt és jelenleg a Juventus játékosa az FC Ploesti vezetőségével folytat tárgyalásokat. A tárgyalások valószínűleg eredménnyel végződnek, mert a Juventus nagyobb összeggel tartozik Praszlernek, ezért nem is górdíthat akadályt távozása elé.

A Gloria nem akar kiállani a Maros elleni minősítő mérkőzésre. A galatii Gloria CFR vezetősége kijelentette, hogy nem állítják ki a csapatot a Maros elleni minősítő mérkőzésre, mert Galati olyan fontos központ, amely feltétlenül megérdemli, hogy az ottani labdarúgócsapat a nemzeti bajnokság első osztályában szerepeljen.

PAUL DANILKE és HILDE WEISSNER a Jelszó: Machin című filmben, mely kedden kerül bemutatásra a Capitolban

1940. augusztus 19.

RÁDIÓ

VASÁRNAP, AUGUSZTUS 18.

Bucuresti. Rádío Románia és Rádío Bucuresti. 9.30: Isteniszület. 11.30: A hadsereg óraja. 13: Időjelzés, kulturális hírek. 13.15: Katonazene. 14: Hírek. 14.30: Indulók hanglemzeiről. 15: Közlemények. Rádío Románia: 19.50: Hírek magyarul. Rádío Románia és Rádío Bucuresti: 20.15: Énekhangverseny. 20.40: Hírek. 21: Operatársulatok. 22: Hírek, sporteredmények. 22.20: Hírek német, olasz, francia és angol nyelven. 22.40: Hanglemzezek.

Budapest I. 9: Hanglemzezek. 9.45: Hírek. 11: Egyházi ének és szentbeszéd a Belvárosi Főplébánia templomból. 12.15: Evangélikus istentisztelet a Bécsikaputéri templomból. 13.20: Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 13.30: A Melles Béla zenekara. 14: „Rádiókronika”. 14.45: Hírek. 15: Hanglemzezek. 16: Földművelésügyi felőrá. 16.45: Bura Sándor és cigányzenekara. 17.30: Felolvasás. 18: Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven. 18.15: Szalonötös. 18.45: „A magyar lobogó története”. Felolvasás. 19.15: Budapesti Hangverseny Zenekar. 20.15: Hírek magyar és román nyelven. 20.25: Nagykovácsy Ilona dalokat énekel zongorakísérettel. 20.50: Sport. 20.55: „Bajnoki vér.” A magyar vitézség dala. 21.55: Előadás. 22.25: Dohnányi: Szimfonikus percek. Hanglemzezek. 22.40: Hírek, időjárásjelentés, sport. Utána hírek szlovák és ruszin nyelven. 23.20: Pertis Jenő cigányzenekara. 24: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24.20: Magyar tánclemzezek. 1.05: Hírek.

Budapest II. 12: Hanglemzezek. 1.05: Levente rádiófelőrá. 3.05: A Beszékrt Budai Főműhelyének Dalegyesülete. 6.50: Szalonötös. 8.30: „A röntgensugár felfedezője.” Előadás. 9: Hírek magyar és ruszin nyelven. 9.25: Hanglemzezek. 10.10: Előadás. 10.35: Időjárásjelentés.

HÉTFŐ, AUGUSZTUS 19.

Bucuresti. Rádío Románia és Rádío Bucuresti. 13: Időjelzés, vízállásjelentés, egészségügyi tanácsok, művészeti és kulturális hírek. sporthírek. 13.15: Hangverseny. 14: Hírek. 14.30: Hanglemzezek. 15: Közlemények. 19.50: Hírek magyar nyelven. Rádío Románia és Rádío Bucuresti: 20: Időjelzés, előadás. 20.15: Hanglemzezek. 20.40: Hírek. 21: Zenés előadás. 22: Hírek és sporteredmények. 22.20: Hírek német, olasz, francia és angol nyelven. 22.40: Fuvola-hangverseny. 23: Népi zene hanglemzezeiről.

Budapest I. 740: Torna. 8: Hírek. Hanglemzezek. 11: Hírek. 11.20: Felolvasások. 12.10: Vízjelzőszolgálat. 13.10: Országos Postászenekar. 2.30: A Rádío Szalonzenekara. 5.15: Felolvasás. 6.15: Buda-

novits Mária énekel zongorakísérettel. 6.40: Eszperantó nyelvű előadás. 7: Weidinger Ede szalonzenekara. 7.50: „Mikes Lajos emlékezete”. 9.10: Az Operaház Zenekara. 11.10: Szent István Kupa labdarugómérkőzés döntőjéről beszél Legényei J. dr. 11.30: A Chappy zenekar játszik. 12.25: Rajközzenekar.

Budapest II. 6.40: Weidinger Ede szalonzenekara. 8.30: Fazekas Klári zongorázik. 9: Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven. 9.25: Lovászi Ferenc cigányzenekara. 10.25: Előadás. 10.50: Időjárásjelentés.

KEDD, AUGUSZTUS 20.

Bucuresti. Rádío Románia és Rádío Bucuresti. 13: Időjelzés, vízállásjelentés, egészségügyi tanácsok, művészeti és kulturális hírek. sporthírek. 13.15: Hangverseny. 14: Hírek. 14.30: Népi zene. 14.50: Táncclemzezek. 15: Közlemények. Rádío Románia: 19.50: Hírek magyar nyelven. Rádío Románia és Rádío Bucuresti: 20: Előadás. 20.15: Hanglemzezek. 20.40: Hírek. 21: Olasz dalok. 21.25: Zongorahangverseny. 22: Hírek és sporteredmények. 22.20: Hírek német, olasz, francia és angol nyelven. 22.40: Operaelőadás: Mascagni paraszteskülete hanglemzezeiről.

Budapest I. 9: Hírek. 9.30: A Szent István-napi körmenet közvetítése. Utána egyházi ének és szentbeszéd a budavári Koronázó Főtemplomból. 1.20: Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 1.40: Zenés órszótétel és térszene a királyi palota udvarában. 2.20: „Szent István Intelmi fiához és hozzánk”. Előadás. 2.45: Hírek. 3: Hanglemzezek. 4: Erdélyi népdalok. 4.30: A Honvédelmi Minisztérium II. sz. Regőcsoportjának műsora. 4.50: „Az Árpád honvédek virágoskertje.” Versek. 5.05: A Mária Terézia 1. honv. gy. e. zenekara. 6: Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven. 6.15: Liszt: Angelus Hangfelvétel. 6.25: Előadás. 6.50: Nagy Izabella és Cselényi József magyar nótákat énekel. Kiséri Oláh Kálmán cigányzenekara. 7.50: Hanglépek a Szt. István-nap sporteredményeiről. 8.15: Hírek magyar és román nyelven. 9.25: „Zarandoklás a Szent Király nyomában.” 9.10: Sport. 9.20: „A lilomos királmű.” Színmű 3 felvonásban. 10.40: Hírek. sporteredmények, hírek szlovák és ruszin nyelven. 11.10: Budapesti Hangverseny Zenekar. 12: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 12.20: Toki Horváth Gyula cigányzenekara.

SZERDA, AUGUSZTUS 21.

Bucuresti. Rádío Románia és Rádío Bucuresti. 13: Időjelzés, vízállásjelentés, egészségügyi tanácsok, művészeti és kulturális hírek. sporthírek. 13.15: Parasztszene. 13.35: „Mezei” énekar hangversenye. 14: Hírek. 14.30: Hanglemzezek. 15: Közlemények. Rádío Románia. 19.50: Hírek magyar nyelven. Rádío Románia és Rádío Bucuresti: 20: Előadás. 20.15: Hanglemzezek. 20.40: Hírek. 21: Énekhangverseny. 21.35: Kamara zene. 22: Hírek és

Fartie kiárusítás!

Mélyen leszállított árak mellett kapható szeptember 1-ig női és gyermek selyem-alsónemű, darabonként is. Déléltől 8-tól, délután 8 óráig. A

„Tricolorom“

gyárhelyiségében, II. Str. Dorobantilor 47. (Rékási-út.) Telefon 17—46.

sporteredmények. 22.20: Idegennyelvű hírszolgálat. 22.40: Énekhangverseny. 22.55: Gordonkaverseny.

Budapest I. 740: Torna. 8: Hírek. Hanglemzezek. 11: Hírek. 11.20: Felolvasások. 12.10: Vízjelzőszolgálat. 1.10: Galánffy Lajos zongorázik. Sallak Pál énekel. 2.30: Ilinczy László szalonzenekara. 5.15: Harsányi Gizi mesél. 6.15: Hanglemzezek. 7: Felolvasás. 7.30: Országos Tivadar hegedű zongorakísérettel. 8: Küllügynegyedóra. 8.25: Előadás. 8.50: „A három Erkel”. Rádióbránd. 11.10: Heinemann Sándor tánczenekara. 12.20: Magyar nóták hanglemzezeiről.

GYÓGYSZERTÁRAK ÉJSZAKAI SZOLGÁLATA:

Vasárnap, augusztus 18-án a következő gyógyszertárak tartanak éjszakai szolgálatot:

Belvárosban a Str. 10. Mai 5 szám alatt levő Blumberg gyógyszerész.

Gyárúvárosban a Maresal Joffre utcában levő Schul gyógyszerész.

Erzsébetvárosban a Carol úton levő Keller gyógyszerész.

Józsefvárosban a Eratianu utcában levő Diana gyógyszerész.

Melhalában a Corvin gyógyszerész és Újkisodán Panajoth Ernő gyógyszerész állandó éjszakai szolgálatot tartanak.

Hétfőn, augusztus 19-én a következő gyógyszertárak tartanak éjszakai szolgálatot:

Belvárosban az Unirii téren levő Weisz gyógyszerész.

Gyárúvárosban a Traian téren levő Kigyó gyógyszerész.

Erzsébetvárosban a Miron Costin ucca sarkán levő Merker gyógyszerész.

Józsefvárosban a Freyer utcában levő Ungváry gyógyszerész.

Melhalában a Corvin gyógyszerész és Újkisodán Panajoth Ernő gyógyszerész.

TRÓNUSDÖNTŐ
BALETTCIPŐ

A Déli Hírlap eredeti regénye.

Írta: KUN-BÁN ANDRIS

57

Tíz óra után egymásután érkeztek a vendégek. Jöttek politikusok, irók színészek, festők, szobrászok, közéleti személyiségek.

Von Storchegg Léon, az udvari színház intendantása is jelentkezett. Diszes borítékban levő okiratot hozott ezzel a megjegyzéssel:

— Senora, fogadja el színházunk karácsonyi hódolatát.

Az okirat elmondja, hogy Eleonora Maria Dolores del Porris y Montez, a nagyhírű és utólréhetetlen tehetségű táncművésznő az udvari színház nyugdíjazott tagja, akinek életfogytiglan havi tiszteletdíj jár az állami pénztárból.

A tiszteletdíj harmincszor annyit, mint amennyit egy-egy fellépésem alkalmával kaptam. Havi nyugdíjam annyit tesz ki, mintha naponta táncolnék.

A második ajándékot Berks pénzügyminiszter hozta. Diszes dobozt adott át ezen szavakkal:

— Grófnő, ebben a dobozban a király öfelsége parancsából egy fontnyi súlyú bajor száz forintos bankjegyeket hoztam önnek, egyben pedig azt a szóbeli értesítést, hogy udvartartásának havi költése az eddiginek kétszeresére emelkedik ezúttal!

Házam már nyüzsgött a sok vendégtől, amikor hozzám lépett az egyik lakáj és jelentette:

— Grófnő, Stefan Karlhans úr óhajta tiszteletét tenni.

Már ott is állott akkor előttem Karlhans, a hírneves heraldikus, aki diszes börtököt nyújtott felém:

— Grófnő, a király öfelségének megbízásából megrajzoltam és kifésztettem az ön címerét. A címer, amelyet az uralkodó jóváhagyott kegyeskedett, van szerencsém tisztelő hódolattal ezennel átnyújtani.

Átvettem a börtököt, amelyen aranyozott domború betűkkel ez a felírás díszegett:

— Gróf Landsfeld Eleonora Maria Dolores ökiváltságának nemesi címe.

A felírás fölött grófi korona díszegett.

— Köszönöm, kedves Karlhans úr, — mondtam — az ön fáradságát. Meggyőződésem, hogy a címer kitünő alkotás. Engedje meg azonban, hogy majd csak akkor gyönyörködjem benne, ha egyedül leszek. Nem akarom, hogy mások is bámulják amikor én első ízben élvezem címerem látását.

— Tökéletesen értem önt, grófnő. A címerhez, mint az különben általiános szokás, rövid írásos magyarázatot mellékeltem.

A börtököt az egyik vitrinbe tettem.

Gondoskodtam róla, hogy a vendégeim jól érezék magukat. Figyelvém háziaszony voltam. Bőségesen ellátam a vendégeket jó falatokkal és gyönyörű italokkal. Senkit nem mellőztem és mindenki-iránt igen kedves voltam. Nem akadt az egész társaságban senki, akivel az est folyamán ne beszélgettem volna szívélyesen.

Amikor a hatalmas álló óra háromnegyed tizenkettőt mutatott, hangosan tansoltam. Mintha a zibongást elvágták volna. Melységes csend támadt:

— Uraim, — mondtam — írítsuk ki poharainkat az ünnep örömeire, aztán, mint az jó keresztényekhez illik, menjünk el mindnyájan az éjféli misére.

Egyhangúlag helyeselték indítványomat.

A lakájok színtőlgtöltötték meg a poharaikat. Vendégeim sorra elem járultak, hogy poharaikat összeköcsinták az enyémmel, aztán mindnyájan egyszerre itttak.

— Melyik teplomba megyünk? — zúgott fel a kérdés kórusban.

— A Jesuitenkirchbe. — felélttem.

Tudtam, hogy a jezsuiták templomában a király is ott lesz az éjféli misén. Látni akartam még egyszer karácsony éjszakáján. A templom már zsúfolásig megtelt, amikor odaérkezttünk. Azonban még is sikerült előre furakodnunk és egészen az első padig jutottunk. Ott megálltunk. A pad sarokülésén Lieblot Eitel városi tanácsos ült. aki, mikor felismert, azonnal kezséggel átengedte a helyét.

Alighogy leülttem, a szentély felé néztem. Az oltár jobboldalán trónszékben Lajos király foglalt helyet. Ezuttal tábornoki ruha volt rajta. Nagyszerűen illik rá a katonai egyenruha, amelyben ritkán látom, mert nem szereti azt magára öltetni. Már többször kijelentette előttem, hogy a polgárok királya, nem pedig a katonaké.

Mellette egy valamivel alacsonyabb széken a

királyné foglalt helyet. A királynén szilkszin bunda volt, amely alól hosszú bársonyruhája bőséges redőkben hullott alá és eltakarta még a cipőjét is. Fején fekete bársony kalapot viselt.

Terézia bajor királyné szép asszony. Ama szépségek közül való azonban, akinek látására az ember az égi szentekre gondol, nem pedig csokló az ölelő földi asszonyra. Arca szelidségtől, jóságától sugárzik. Vonásaiban nincs semmi gőg, semmi hívalkodás. Magatartásából nem áramlik ki büszke öntudata annak, hogy régi fejedelmi házából való és hogy királyné. Tiszta becsülettel jelemlé inkább illelnek valami derék polgárasszonyhoz, mint királynéhoz. Azt mondják, hogy a kiváló háziaszonyok minden derék erénye fokozott mértékben megvan benne. Szinte aprólékosan törődik a királyi háztartás gondjaival és a pletyka szerint maga nézi át a konyhai számadásokat, jelen van, amikor mosás és vasalás után berakják a szekrényekbe a királyi család fehérneműjét, amely közé sajátkezfél helyez el a levendulaleveleket, amelyekből a polcokon hús illat terjed. Naponta ellenőrizi az élelkskamrákat, nyáron meg öszkor a sok befőtt felséges felügyelete alatt készült. Gyermekének kiváló anyja, elsőrangú nevelője, ellenőrizi tanulásukat és zongoralekkéjuket előtte kell eljátszaniok.

Terézia királyné keveset szerepel a nagy nyilvánosság előtt. Nem vesz részt ünnepélyeken, színházban, hangversenyen és művészeti kiállításra ritkán jár. Alázatos és hűséges leánya a római katonaius egyháznak. Naponta eljár misére. Kedvenc temploma a Jesuitenkirche, de nem hanyagolja el a többi szentélyeket sem. Páni díszruhákat, oltárterítőket és drága czimunkákat ajándékoz a templomoknak. Ezenkívül nagy jótékonyági tevékenységet is kifejt. Négyesületeknek bőségesen juttat pénzt, karácsonykor és husvétkor nagy szeretetvendégségeket rendez a szegények számára.

A királynét eddig mindössze néhányszor volt alkalom látni, de már az első ízben is mély, őszinte tiszteletet éreztet magán iránta. Ez a tisztelet azóta nemhogy áradt volna, hanem állandóan fokozódik.

Néha úgy érzem, mintha nagy tartozásom volna a királynéval szemben, vagy mintha vétkeztem ellene. Azonban hamarosan megnyugszom, mert eszembe jutnak a király szavai, amelyeket Terézia királynéről mondott. Mindössze egyszer beszéltem a királlyal feleségéről. Mindjárt azután történt, amikor a Belvedere-palotában tett első látogatásom során benső baráti kapcsolatba kerültem Lajos királlyal.

(Folytatjuk.)

APRÓ HIRDETÉSEK

Oktatás

Kereskedelmisták! Javító, felvételi, érettségi és magánvizsgára előkészítő Szentirmai Ivor tanár, Belváros, Bul. Duca 8. III. 2. 1415

Mérsékelt áron adok német, francia és angol nyelvleckét. Bulev. Carmen Sylva 14. kerti ház. 1429

Alkalmazás

Keresek jól főzni tudó mindenest és egy szobainast. I. Str. Bucuresti. Kék ablakú új villában. 1409

Csecsemőgondozónőt keresek szeptember 1-re 6 hónapos gyermek mellé. Ajánlatokat igény megjelöléssel Pavelek Vilmos dr. Lujoz címre küldendők. 1405

Megbízható komoly férfi (fiatal) állandó alkalmazásra festékküzetbe fel-féteik, szak tudás nem fontos, számlázásban jártas előnyben. Ugyanott tanuló is felvétetik. Cím a kiadóban. 1428

Allást keres

Gazdaasszony hosszú bizonyítvánnyal állást keres intézetben, vagy egyedülálló úrhoz, vidékre is megy. Fehérneműjavítást is vállal. I. Str. Eugen de Savoya 24. Gruberné. 1408

Urasági szobainas éves bizonyítvánnyal bármilyen állást vállal vidéken is, azonnalra, vagy szeptember 1-re. Kerti munkához is ért. Cím a kiadóban. 2040

Lakás

Délifekvésű modern 5 szobás lakás II. emeleten november 1-re kiadó. I. Str. levarcul I. G. Duca 8. E. K. Thomas. 1185

Kétszobás, összkomfortos garzonlakás teakonyhával, Belváros központjában azonnal, vagy szeptember 1-re kiadó. Érdeklődni telefon 29-30. 1416

Egy és kétszobás modern lakás villában 1-2 személynek kiadó. Cím a kiadóban. 1414

Négy szobás modern lakások Belváros központjában azonnalra, vagy november 1-re kiadók. I. Str. 24. Februarie 6 szám. 1420

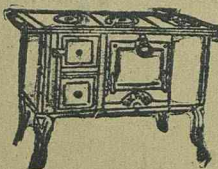
Lehetőleg azonnalra keresek modern 2, esetleg 3 szobás lakást III. kerületben az elején. Szívességi telefon 32-08, 41-14. 1418

Azonnal kiadó 3 és 4 szobás uccai, valamint 2 szobás udvari lakás IV. ker. Bratianu u. 15 szám alatt. Raktárhelyiség és nagy betonpince szintén azonnalra kiadó. I. ker. Str. V. Alexandri 7 szám alatt. Érdeklődni ugyanott: Transylvania bizt. társ. Telefon: 11-74. 1421

Modern 3 szobás uccai lakás erkéllyel azonnal kiadó. IV., Str. Ion Ghica 19. 1422

Fratelián a villamos megálló közelében kétszobás uccai, cserépkályhás lakás 800 lejért kiadó új házban. Lazarov X. ucca 44. 1396

Modern takaréktűzhelyek

kiváló minőségben. Alkandó raktár románcorot és fekete tűzhelyekben

KÁLMÁN DEZSÓ
speciális takaréktűzhelyüzem
Timisoara IV. Bulev. Carol 40.

Adas-vétel

Kitínó fekvésű száraz háztelkek Lugoson olcsón eladók. Közvetítők díjazatnak. Lugos, Str. Episcop Radu 17. I. em. 1399

Megvételre keresünk jókarban lévő pénzszekrényt. Ajánlatokat a márka és nagyság megjelölésével „Romitex” Casuta postala 63. Timisoara címre kérünk. 1401

Alkalmi vétel! Kompresszor nélküli 50 P-S. új, lassú járatú Dieselmotor „Leobersdorfer” gyártmány. Ugyanott alig használ nagy morzsoló „Cassili” Hofherr-Schranz olcsón eladó. Érdeklődni „Ingrico” Timisoara IV., Str. Bratianu 37. 1159

Házhelyek eladók Str. Mures, Iris és Hebe uccákban. Érdeklődni Bogdan Antal dr. ügyvédi irodájában. I., Str. Palanca 2. 1410

Néhány házhely a Niemstz-kertből (III. kerület Ciordas ucca mellett) még kapható. Tehermentes átírás, nem agrártelek, tőkebefektetésre alkalmasak. Alföldi Géza dr. I., Lonovics ucca 8. 1426

Szántóföld III. kerületben egy hold, tanyának, kertnek eladó. Alföldi Géza dr. Timisoara I., Str. Lonovics 8. 1427

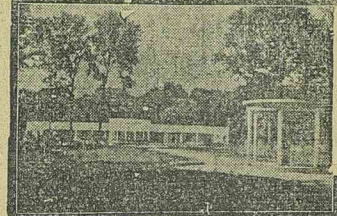
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Mindazoknak, akik a mi drága halottunkat

MARIK LEO

városi tisztviselőt koszorú- és virágadományokkal megtisztelték, fájdalunkat részvétükkel enyhíteni igyekeztek, ezúton mondunk hálás köszönetet. Külön köszönetet mondunk a városnak és tisztviselőinek a koszorú adományokért és Baneu telekbíró úrnak a meleg búcsúszavakért.
A gyászoló család.

BÁILE LIPOVA-BANAT

Gyógyít: érelmeszese, dűst, szív, vérnyomás, reuma, idegrendszer, máj és vese, vérszegény és női bajokat.
Szezon: május 1-től október 15-ig

Különfete

Búziás-fürdő, Románia Nauheimja. A búziási fürdő gyöngye a „Pensiunea Villa Margot” Str. I. Duca 15., ahol mindent talál, amit az igazi nyugalom után vágó szív kíván. Ultramodern szobák, tökéletes komfort, olcsó árak. Kérjen Prospektust Pensiunea Villa Margot Buzia-bai Str. I. Duca 15. 1002

Üzlethelyiség — azelőtt mindig hentesüzlet volt — szeptember 1-re kiadó. II., Str. Dacilor (Fő ucca) 10. Telefon: 38-48. 1412

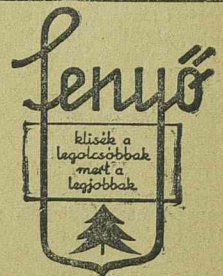
Nyakkendőt javít, fordít, tisztít, dr. Örfiné, Str. Metianu 4. udvarban. 1423

Első betáblázásra 60.000 lei kölcsönt keresek. Cím a kiadóhivatalban. 1404

Új női és férfi kalap, régiek javítása és tisztítása a legolcsóbban Sziklai János kalaposnál IV., Str. Dimitrie Sturza 49. 1419

A Propaganda Reklámiroda ezúton értesíti ügyfeleit, hogy milködési terület Bucarestibe helyezte át, ahol az október 1-től megnyíló iroda készséggel áll rendelkezésére minden szakmai ügyben. Az i. t. ügyvédek a folyó ügyekben természetesen már korábban értesítést nyernek pontos címükről, érdekeik akadálytalan ellenőrzése céljából. 1424

Kifogástalan állapotban megvételre kerestetik **DIESEL MOTOR (30 HP), GENERATOR (20 Kw), SZIVATY-TELEP MOTORRAL (100 liter perc.) KISEBB ALLÓ GÖZKAZÁN.** Ajánlatok részletes leírással, ár és eddigi teljesítmény megjelölésével „Iparvállalat” jelígre a kiadóhivatalban.

DÉLI HIRLAP

automata telefonszáma:

28-10.

Megjelent Uz Bence 10-ik sz. füzet?

Bence és Mihálykó úr!

Nyirő József: Uz Bence

Megjelenik folytatásokban, minden szombaton egy-egy füzet

Egy füzet ára 4— lej

Kapható minden ujságelárusító helyen és lapkihordónál